

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ה' (תשפ"ד)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ מטות - מסעי ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זֶהַר הַקְּדוֹשׁ הַמְּבַאֵר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

קרבת ה' מיוחדת
בימים אלו
מילואא חדת'א

המטים את הדינים
ניצוץ אורה חסדי לפי שתשמע
ספיר ויהלום

שיבות פרשיות מט"מ
לבין המצרים
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילואא חדתא • ספיר ויהלום • ובהרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

דברי יצחק | סגלת פרשת הגעלת כלים לבטל הרהורים רעים ה
מאור ושמש | ויסקעו מקברת התאנה ויחננו בחצרת - רק אם שפר כל תאזותיו
 רשאי לצאת ולבוא ברחוב ה
באר משה | מראש חדש אב העת לעשות הכנה לר"ה ו
באורו של חמה | התרועעות בין חסידים מביאה לענה ו
תפארת שלמה | קנים התורה והמצות באותו חשק שהיצר מושכו לתאזות
 העולם ו
באורו של חמה | להוריד דמעות בחסידותו זמ"ל ו
תורת אבות | הפשוטים לא חקו את בעלי המדרגה ו
שפת אמת | תמיד יש לאדם נסיעה ונחה - עליה וירידה ו
שפתי צדיק | ע"י כתיבת המסעות בתורה נתן סיוע לבני" ככל הדורות לעבור
 את כל סוגי הנסיונות ו
נעם אלימלך | השומע דברי הצדיק נדמה לו שפמש כף פתוב בתורה ו
אגרא דכלה | יש להטות אנו לכל מלה ומלה מדברי הצדיק ולהתבונן בדבריו
 הנהגה לעבודת ה' ו
לב שמחה | 'מקנה רב' - קנון ברבי ו
שדה הארץ | מתי לא מתירים לאדם את נדרו ו
אור פני יהושע | שמירה מהרהורי גאון והתנשאות ו
מעשה רוקח | הרי סיחון ועוג נעקרו ממקומם וכאו לקראת ישראל ז
ויאמר שאול | עון העגל גרם לגלות ישראל ז
בעלי ברית אברהם | לעתיד לבוא ישוכו ישראל לארץ ישראל דרך המדבר והיהו
 להם נסים פיציאת מצרים ז
דברי מהרי"א | סוכבו ישראל במדבר כדי שיזכרו לנסים רבים ז
מעשה אורג | אלו עשה באלהיהם ולא הרג בכוריהם דינו ח
שני לוחות הברית | כל המרבה להתאבל זוכה לאור גדול ח
בנין שלמה | רמז למנהגם של תלמידי חכמים המתנזרים מבשר ויין כל ימי
 המצרים ט
אזור אליהו | תשובת המשקל שלא לאכל בשר מראש חדש אב ט
ארץ צבי | למוד הלכות המועדים בימי המצרים ט
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה יב
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד יד

פרי צדיק | פרשת מטות נקראת בין המצרים - להורות לאדם לעשות גדרים
 וסיגים להתגבר על יצרו ולתקן את ביהמ"ק הפרטי שלו א
דעת משה | פרשת 'מסעי' נקראת בימי בין המצרים להורות שעתה העת והזמן
 שעל האדם להתאמץ לתקן כל עניניו א
חשבה לטובה | אי אפשר להתקשר להשם יתברך ללא הסרת הפסלת מהלב א
פרי הארץ | הדבקות בבוא יתברך איננה אפשרית עם הפסק כלשהוא | משל
 מהבעל שם טוב זיע"א א
אזור אליהו | עקר מלחמת האדם כל ימי חייו, 'להעביר החלדה' - להעביר
 המדות רעות ולחצצח המדות טובות שבקרבן ולהוציאם מהפח אל הפעל . . . א
באר משה | 'להעביר החלדה' - מחשבה רעה הפוגמת את הנשמה ב
פני מנחם | 'להעביר את החלדה' - לסלק ההתישנות ב
גניזת ישראל | הדקדוקים בלשון הפסוק ב
מחשוף הלבן | ששה סדרי משנה הם תקון לאדם ב
קדשת יום טוב | סותר על מתן לבנות - פאשר מרחק לנסע ולנווד מביתו לצרכי
 רפואה ומנוחה ועל ידי כן יוכל בשובו לביתו ללמוד ולהתפלל ביתר שאת . . . ג
לקוטי שיחות | מדוע אין הרוצח יוצא מעיר מקלט להצלת נפשות מטעם פקוח
 נפש ג
אור המאיר | גדל מעלת המאמינים שהכל בהשגחה פרטית ומודים על כל הטובות
 ויודעים שאף הרעות הם לטובה ד
בית יעקב | חדש אב - המבקר שבחדשים ה
תולדות יצחק | בימי בין המצרים יש אהבה והתגלות חסדים גדולה מאד
 בשמים ה
מאור ושמש | 'ממעטין בשמחה' - ממעטין הצער והדאגות על ידי שמחה ה
שפע חיים | שבתות בין המצרים היו אצל צדיקים גבוהות ומרוממות יותר מכל
 שבתות השנה ה
שם משמואל | מארעות הגלות נכתבים בשמים ולעתידי יהיה מזוה ספר . . ה
שמועות יצחק | לעתיד לבוא יהיה ספר מכל המסעות שעבר כל יחיד ויחיד ה
באר משה | מסעות בני ישראל בכל הגליות עתידיים להיות תורה ויברכו על כך
 תחלה וסוף ה
אמונת ישראל | כל המסעות והמארעות עד סוף הגלות בהשגחה עליונה ה

בס"ד

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת מטות מסעי

שיכות פְּרָשִׁיּוֹת מִט"מ לְבֵין הַמְצָרִים

פְּרִי צִדִּיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א
פרשת מטות נקראת בין המצרים -
להורות לאדם לעשות גדרים וסגים
להתגבר על יצרו ולתקן את ביהמ"ק
הפרטי שלו

כל פְּרָשָׁה שְׁקוּרִין בְּכָל שַׁבַּת יֵשׁ לֹו
שיכות וענין מיוחד לאותו שַׁבַּת שְׁחָל
בו, וְכֵן נֶאֱמַר בְּפִיָּאִים בִּישְׁעִיָּה (סו כג) 'מדי
שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ'.

וְכֹדָאֵי יֵשׁ שִׁיכוֹת לְסִדְרָ זֶה (פה מִזְכֵּר עֲנִין
הַגְּדָרִים) שְׁקוּרִין אוֹתָהּ תָּמִיד בֵּין
הַמְצָרִים - פְּרִי שִׁיתָן כָּל פְּרִט נֶפֶשׁ עַל
לְבוֹ מֵאֱמֵר חַז"ל (מדרש שו"ט קלו) כָּל מִי
שֶׁלֹא נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו כָּאלֹו נִחְרַב
בְּיָמָיו.

הֵינּוּ שְׁכָל פְּרִט נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל נִצְרָף לֹו
לְכַנוּת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַדּוֹת יָמָיו,
וְהֵינּוּ לְתַקֵּן בְּנִפְשׁוֹ הַקְּלָקוּל שְׁגָרַם לָזֶה
הַמְעַכָּב בְּנִיָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכִמּוֹ שְׁנֶאֱמַר
(יהושע כב יז) 'הַמַּעַט לָנוּ אֵת עוֹן פְּעוּר אֲשֶׁר
לֹא הִטְהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה'.

וְזֶה יָדוּעַ שֶׁבְּהַמְקוֹם הַזֶּה שְׁנֶאֱמַר 'עַד
הַיּוֹם הַזֶּה' מִשְׁמַעוֹ שְׁכָל יְמוֹת הָעוֹלָם
הַזֶּה הוּא נֹהֵג עַד לְעֵתִיד שִׁיְהִיָּה גָמֵר
הַתְּקוּן וְכוּ' - וּמֵמִילָא נִצְרָף כָּל פְּרִט
לְעִשׂוֹת גְּדָרִים וְסִגִּים בְּעִצְמוֹ לְהִתְגַּבֵּר עַל
יְצָרוֹ, כְּנֶאֱמַר בְּפִרְשֵׁה זֹו:

דַּעַת מִטָּה

רבי מטָה אֱלִיָּקִים בְּרִיעָה מִסּוּרֵינִיץ זיע"א
פרשת 'מסעי' נקראת בימי בין המצרים
להורות שעתה העת והזמן שעל האדם
להתאמץ לתקן כל עגניו

כַּעַת בְּיָמִים הֵהֵם וּבְזִמְן הַזֶּה - יְמֵי בֵּין
הַמְצָרִים - צָרִיף מֵאֵד לְפִלַס מַעְגַל
רְגְלוֹ וְלְסוּר מִמּוֹקְשֵׁי דְרָף, וְלֵאמֹץ עִצְמוֹ
בְּכָל מָה דְאֶפְשֵׁר וְלִנְסַע בְּאֵלֶה מְסַעֵי -
לְתַקֵּן כָּל מְסַעֵיו.

כ"א יָמִים וְכוּ' אֵלִילוֹת בֵּין הַמְצָרִים
כְּמִנְיָן מ"ב הַמְסַעוֹת
אֲשֶׁר לָזֶה קוּרִין תָּמִיד סִדְרָא זֹו בֵּין
הַמְצָרִים, כִּי הֵם כ"א יָמִים וְכוּ' אֵלִילוֹת,
עוֹלָיִם מְסַפֵּר מ"ב, נֶגֶד הַמ"ב
מְסַעוֹת אֲשֶׁר צָרִיף כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל לְתַקֵּן

בְּכָל יוֹם וְלִילָה הַמְסַע שְׁלוֹ, וְלִכְרֹר
וְלִהְעִלוֹת הַכָּל לְמַכּוֹן שַׁבְּתוֹ וְלְמַקּוֹר
חֲצָבּוֹ אֶל הַמְקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אֶהְלֵם
בְּרֵאשׁוֹנָה וְכוּ'.

כַּפִּילוֹת 'וַיִּסְעוּ וַיַּחֲנוּ' בְּכָל מְסַע וּמְסַע
לְהוֹרוֹת דְּרָף חֲזוֹק לְאָדָם שֶׁבְּכָל מָה
שִׁירֵד וּפְגָם בִּיכְלָתוֹ לְשׁוּב וּלְתַקֵּן
וְלָזֶה נִכְפַּל בְּכָל מְסַע וּמְסַע 'וַיִּסְעוּ וַיַּחֲנוּ',
וְהָיָה דִי אִם אָמַר פְּעַם אַחַת 'וַיִּסְעוּ'
עַל כָּל הַמְסַעוֹת. אָמְנָם לְהוֹרוֹת נְתוּן, לְבַל
יַעֲלֶה עַל לֵב הָאָדָם לֵאמֹר, בְּאֵם חֲלִילָה
עָבַר עַל אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה,
וְחֻטָּא חַס וְשְׁלוֹם בְּנִפְשׁוֹ, כִּי נוֹאֵשׁ הוּא
וְאֵין לוֹ תַקְוָה חֲלִילָה.

לְדַבֵּר הַכְּפָלוֹ הַמְסַעוֹת, לֹוּמַר הֵגַם כִּי נִסְעַ
חֲלִילָה בְּאֵיזָה דְבַר מְבוֹרָאוֹ יִתְבַּרְךָ
שְׁמוֹ, מִכָּל מְקוֹם יְכוֹל לְעִשׂוֹת חֲנִיָּה וּלְתַקֵּן
הַכָּל. וְזֶהוּ 'וַיִּסְעוּ וַיַּחֲנוּ', בְּאוֹתָהּ מְדָה עִצְמוֹ
שַׁעֲשֵׂה נְסִיעָה מִהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, בְּזֶה
עִצְמוֹ יַעֲשֵׂה חֲנִיָּה וְתַקֵּין.

אִף אִם פְּגָם הָאָדָם הַרְבֵּה פְּעַמִּים עֲדִין
בִּיכְלָתוֹ לְתַקֵּן
וְכֵאֵם חֲלִילָה שְׁנָה בְּאוֹלְתוֹ וְנִסְעַ עוֹד
מִקְדָּשָׁתוֹ, מִכָּל מְקוֹם עֲדִין יֵשׁ לוֹ
תַקְנָה. וְלָזֶה הַכְּפָלוֹ כָּל הַמְסַעוֹת וְהַחֲנִיּוֹת
- לֹוּמַר כִּי הֵגַם שְׁנִסְעַ הַרְבֵּה פְּעַמִּים, מִכָּל
מְקוֹם יְמִינוּ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שְׂבִיָּם, וְאִם
יָשׁוּב מִיָּד וְקִבְּלוֹ יוֹיְכַל לְעִשׂוֹת חֲנִיָּה אֲצִלוֹ
יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ וְהֵבֵן (ד"ה וּבְאוּפֵן אַחַר י"ל אֵלֶה
מְסַע):

אֵד' לְהַעֲבִיר אֵת הַחֲלָדָה

חֲשֻׁבָה לְטוֹבָה

רבי חנוך העניף מאלכסנדר זיע"א
אי אפשר להתקשר להשם יתברך ללא
הסרת הפסלת מהלב
אֵד' אֵת הַחֲזֵקָה וְגו' (לא כב). וּבְרַש"י וְכוּ',
וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ 'אֵד' אֵת הַחֲזֵקָה' לֹוּמַר
שֶׁצָּרִיף לְהַעֲבִיר חֲלָדָה שְׁלוֹ קְדָם שִׁיְגַעֲלֵנוּ.
פְּרוּשׁ, כְּמוֹ כְּשֶׁמְדַבְּקִין חֲלָקֵי מִתְּכַתֵּת זֶה
לָזֶה צָרִיכִים מִקְדָּם לְהַעֲבִיר הַחֲלָדָה, וּבְלֵאוּ
הַכִּי הַחֲלָדָה מִפְּסַקְתָּ וְאֵי אֶפְשֵׁר שִׁיְתַדְבְּקוּ
יַחַד, כֵּן לֵב הָאָדָם, בְּעוֹד יֵשׁ עֲלָיו חֲלָדָה
אֵי אֶפְשֵׁר לְהַתְקַשֵּׁר לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ:

פְּרִי הָאָרֶץ

רבי מנחם מענדל מוויטעבסק זיע"א
הדבקות בבוא יתברך איננה אפשרית
עם הפסק כלשהוא | משל מהבעל שם
טוב זיע"א

וְעַנִּין הַדְּבָקוֹת פְּרוּשׁוֹ הוּא שֶׁלֹא יְהֵא שׁוּם
מְפַסֵּיק, אִזּוֹ אֶפְשָׁרוּת יְכַלֵּת הַדְּבָקוֹת,
כְּמִשְׁלַל מִהַבְעֵל שָׁם טוֹב שְׁבַלְתִּי אֶפְשָׁרִית
הַחֲבוּר מִחֲתִיכוֹת כְּסָף אַחַת אֶל אַחַת עַל
יְדֵי הַדְּבָק כִּי אִם כְּשִׁגְוֹרִין מִן עִצְמוֹת
הַכְּסָף בְּמְקוֹם הַדְּבִיקָה אִזּוֹ מִתְאַחֵז יָפֶה,
'אִמַר לְדְבָק טוֹב' (ישעיה מא ז) וְנַעֲשֵׂה לְאַחַד,
מָה שְׂאִין כֵּן כְּשִׁישׁ אֵיזָה חֲלָדָה אוֹ שׁוּם
מְפַסֵּיק, בְּלִתֵּי אֶפְשָׁרוּת לְהִתְחַבֵּר. וְזֶהוּ 'אִם
תִּבְקָשְׁנָה כְּכֶסֶף' (משלי ב ד).

עַל דְּרָף זֶה הוּא הַדְּבָקוֹת אֵלָיו יִתְבַּרְךָ, שֶׁצָּרִיף
לְגַרֵר מַעֲצָמוֹתוֹ שֶׁלֹא יְהִיָּה עֲלָיו שׁוּם
חֲלָדָה וּמְסָף הַמְבַדֵּיל כִּי אִם עִצְמוֹתוֹ, אִזּוֹ יְכַלֵּת
הַדְּבָקוֹת, וְכָל זִמְן אֲחִינּוֹתוֹ בְּשׁוּם דְבַר אַחַר
אֵינּוּ דְבָק, כִּיְדוּעַ שְׁעַנֵּין הַדְּבָקוֹת בְּגַשְׁמִית
הוּא הַתַּעֲנוּג, וְעַצֵּם הַתַּעֲנוּג אֵינּוּ מְנִיחַ
הַשׁוּטְטוֹת מִחֲשַׁבְתּוֹ בְּשׁוּם דְבַר וּמִחֲשַׁבְתּוֹ
פְּנוּיָה בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר, וְכֵן כָּל דְבַר תַּעֲנוּג יֵשׁ
לָף אָדָם שְׁמָמוֹנוֹ חֲבִיב עֲלָיו כָּל מִחֲשַׁבְתּוֹ
שָׁם וְכֵן בְּכָל דְבַר וְדְבַר (פרשת כי תשא):

אָזוּר אֵלִיהוּ

רבי אליהו מוויסקיט זיע"א
עקר מלחמת האדם כל ימי חייו. להעביר
החלדה - להעביר המדות רעות ולצחצח
המדות טובות שבקרבן ולהוציאם מהכח
אל הפעל

כְּתִיב 'חֲכִמּוֹת בְּנִתָּה בֵּיתָה חֲצִבָה עַמּוּדֵיהָ
שְׂבָעָה' (משלי ט א), וְנוֹדַע שִׁישׁ ד'
מַדּוֹת קְדוֹשׁוֹת וְכַנְגָדָן זֶה לְעַמַת זֶה יֵשׁ ד'
מַדּוֹת רְעוֹת - בְּחִינַת 'סְבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן'
(תהלים יב ט) שְׁמַקִּיף אֵת הַקְּדוֹשָׁה, בְּחִינַת
הַחֲלָדָה שְׁעַל הַחֲזֵקָה.

כִּי הַשְּׂשֵׁה מִיָּנִי מִתְכוֹת הֵם נֶגֶד שְׂשֵׁה
מַדּוֹת, וְהַמְדָה הַשְּׂבִיעִית הוּא מְדָה
הַכּוֹלָלָת, הֵינּוּ לְקַבֵּל עַל עִצְמוֹ עַל מְלָכוֹת
שְׂמִים מִכָּל אֶפְנֵי הָעֻבּוּדָה.

וְהַנְּחָה עַקֵּר עֲנִין הַמְלַחֲמָה שֶׁל הָאָדָם כָּל
יְמֵי חַיָּו הוּא, 'לְהַעֲבִיר הַחֲלָדָה' -
בְּחִינַת מַדּוֹת רְעוֹת - וְלִצְחָצַח הַמַּדּוֹת
טוֹבוֹת שְׁבַקְרָבוֹ לְהוֹצִיאֵם מִן הַכַּח אֶל הַפְּעַל
וְלַהֲבִיאֵם לְמְקוֹמָם הָרְאוּי, הֵינּוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם רַק לְצָרְכֵי גְבוּהָ (ד"ה וַיֹּאמֵר אֲלֵעוֹר הַכָּהֵן):

באר משה

רבי משה יהיאל מאז'רוב זיע"א

'להעביר החלדה' - מחשבה רעה הפוגמת את הנשמה

אך להעביר חלדה שלֵהן, ורש"י הביא זה בשם רבוחיניו: לומר שצריך להעביר חלדה שלו קדם שיגעילנו, וזהו לשון אף, לשון מעוט, שלא יהא שום חלדה, אף המתכת יהיה כמות שהוא.

והרמב"ן פרש זה מנפשיה על 'תעבירו במים' (לא כג) - לכבסם

המחשבה באמצעות קרבן או תפלה כאמור:

פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

'להעביר את החלדה' - לסלק ההתשנות

וכתיב 'אף את הזֶהב וגו' ודרשו אף - להעביר את החלדה, וגם

במלחמת היצר פן, כמו שאמר כבוד קדשת אבי אדוני ז"ל בשם השפת אמת: 'להעביר את החלודה' - אנועק נעמען דאס זשאווערקייט, לסלק ההתשנות שלא תהיה רגילות (מטור"מ תשנ"ד):

ולשפסף אותם במים יפה עד שתסור חלדה שנדבקה בהם מן האסור שנשתמש בהם, שזה הכשר מן האסור.

ולדברינו הפונה בהסרת החלדה - להסיר את הנגיעה העצמית, שכן היצר הרע מסית את האדם שאין שום עברה בהרהור רע.

והינו שלא תהיה לו נגיעה להורות הטר לעצמו על פה, אלא לדעת חמרת הענין - שאף שמחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה, אבל בכל זאת עושה חלילה פגם בנשמה, ולפיכך זקוקים לטהרה ולשרפת

פרשת מטות מסעי

מחשוף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

ששה סדרי משנה הם תקון לאדם

אפשר לרמוז על ששה סדרי משנה שהם מחלקים על ששת ימי השבוע, וסדר ורעים ביום ראשון, וסדר מועד ביום שני, וסדר נשים ביום שלישי, וסדר נזיקין ביום רביעי, וסדר קדשים ביום חמישי, וסדר טהרות ביום ששי, והם תקון הרבה לאדם הלומדם בששת הקמים לכפרת עונותיו ולתקון נפשו:

על ידי תקון נפשו חל עליו קדשת שבת

וגם על ידי זה יוכל לקבל הארת קדשת שבת, וקדשת שבת קדשה עליונה עד מאד וצריכה גוף נקי ונפש טהורה כדי שתשרה עליו, ואינה שורה על גוף נגוף מלא אספסוף ונפש עכורה בלתי מטהרה, לכן ישתדל האדם להתקדש בששת ימי השבוע כדי שתחול עליו קדשת שבת:

עקר הכל היא לנהג במדת הענוה

ועקר הכל יתנהג במדת הענוה, שהיא העקר והשרש בין לששת ימי החל בין לקדשת שבת. ואפשר דעל זה אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לו יא) 'וענוים יירשו ארץ והתענוגו על רב שלום', 'ארץ' היא השכינה, ומתנהג בענוה, השכינה היא חלקו ונחלתו, וזה שאמר 'וענוים יירשו ארץ', היא השכינה כאמור. וכשיבוא שבת מתענוגים בקדשת שבת השורה עליהם ברבוי אור, וזהו 'והתענוגו על רב שלום', דהינו ביום השבת מתענוגים ברב הקדשה השורה עליהם:

'הצבא' הם המלאכים שנובראו ממעשים הטובים של אדם

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' (ב)

גנוזי ישראל

רבי ישראל מט'טורטקוב זיע"א

הדקדוקים בלשון הפסוק

יש כמה דקדוקים: א', למה רק לראשי מטות בני ישראל דבר ומדוע נמנע מלומר לכל בני ישראל אשר צוה ה'. ב', מהו עוד פעם לאמר. ג', מה שנה פה את טעמו מכל הרגיל עד פה, ואמר 'זה הדבר'.

ישמר את פיו ולשונו מבלי לדבר יותר מן ההכרח

אכן מהפ'שה הזאת - מהלכות נדרים - נראה כמה חזק הוא כח הדבור, כי ככל היוצא מפיו יעשה. ומזה נראה האדם וילמד לשמר את פיו ולשונו מבלי לדבר יותר מן ההכרחי, וכל הגדול מתברר מחיב יותר לנצר לשונו.

הרמז בלשון הפסוקים

ולזה כגון הפסוק וידבר משה אל ראשי המטות, המה אנשי השם, לאמר, כי תמיד יאמרו וידברו אף זה הדבר אשר צוה ה', זה תורה ותפלה, ולא יחללו את פיהם בשיחת חלין, ומאיש פי ידר נדר אשר אמרה התורה לא יחל דברו ינכחו לדעת כמה נשגב הוא כח הדבור, על פן יהיו דבריהם פהויות העולם מועטים:

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה. אף את הזֶהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת

(לא כא-כב)

וזהו כונת הפסוקים, ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא, הם האנשים המזדקנים לעשות צבא עם יצר הרע, והצבא שלהם הם מעשים טובים, וצבא ממש הם, דכל מצוה שאדם עושה נברא ממנה מלאך אחד פידוע (אבות פ"ד מ"א), וברבוי המצות ירבו המלאכים הנבראים מהם, והם הצבא של האדם הנלחמים עם יצר הרע וגונדא דחמה דידיה. **הבאים למלחמה**, היא מלחמתה של תורה, שרצונם לעסק בתורה שבעל פה שהיא המתשת כחו של יצר הרע ומטהרת האדם:

תורה שבכתב ותורה שבעל פה נתנו בבת אחת

ואמר להם זאת חקת התורה, חקת התורה עם פללות שתי תבות והכולל גימטריא זו היא תורה שבעל פה, לרמוז דעל תורה שבעל פה מדבר, ואמר עליה **זאת חקת התורה** כמו שאמר על תורה שבכתב, להורות ששניהם נתנו בבת אחת ולית אפ'שותא ביניהו כלל, דעליהם נמי נאמר (ר"ה כו.) 'זכור' ו'שמור' בדבור אחד נאמרו, 'זכור' היא תורה שבכתב ו'שמור' היא תורה שבעל פה, שניהם בדבור אחד נאמרו, משום הכי אמר בה זאת חקת התורה כמו שאמר בתורה שבכתב. ואמר **אשר צוה ה' את משה**, דמסרה הקדוש ברוך הוא לו פה אף פה:

יעשה חק קבוע בששה סדרים כנגד ו' ימים

והנה משמעות חקת היא לשון חק שצריך האדם לעשות לה חק קבוע, כמו שהיא מחלקת על ששה סדרים כנגד ששת ימי השבוע, סדר אחד בכל יום. וזה נרמז בשמה, ד'תורה שבעל פה' עם הכולל

בן צרויה אינו יוצא משם לעולם, שנאמר אשר נס שמה, שם תהא דירתו שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו, מכות פ"א מ"ב (לה בה)

לקוטי טיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א מדוע אין הרוצח יוצא מעיר מקלט להצלת נפשות מטעם פקוח נפש

הקשו באחרונים מדוע אינו יוצא להצלת נפשות, והרי פקוח נפש דוחה כל התורה בלה, ולמה אין מצות ישיבה בעיר מקלטו נדחית מפני פקוח נפש? ובפרט כאשר כל ישראל צריכים לתשועתו, דאז הוי הצלת נפשות [לא רק דיחיד אלא] דרבים, פקוח נפש דכל ישראל, והרי אין לה דבר העומד בפני פקוח נפש, גם דיחיד, וכל שכן וקל וחמור דרבים ודכלל ישראל.

ישוב הענין על פי באור גדר דברי הרמב"ם בהתר הריגת רוצח שיצא מעיר מקלט

והבאור בזה: בגדרו של היוצא מעיר מקלטו כתב הרמב"ם (רוצח ושמירת נפש פ"ה ה"ו): נכנס לעיר מקלטו ויצא חוץ לתחומה בנדון, הרי זה התיר עצמו למיתה, ורשות לגואל הדם להרגו, ואם הרגו כל אדם אין תיבין עליו, שנאמר אין לו דם. ובפשטות משמע, דהא דיהתיר עצמו למיתה הוא לפי שרשות ביד גואל הדם להרגו וכל אדם אין תיבין עליו.

אבל לפי זה צריך עיון בלשון הרמב"ם, דהתי ליה למימר 'הרי זה התיר עצמו למיתה לפי שרשות לגואל הדם להרגו ואם הרגו כל אדם כו'.

ועוד ועקר - למה הוסיף הרמב"ם 'הרי זה התיר עצמו למיתה' - מה משמענו בזה? ולמה לא הסתפק בהעסקת לשון רבי עקיבא ('יצא חוץ לתחומה בנדון') רשות ביד גואל הדם להרגו ואם הרגו כל אדם אין תיבין עליו?

ונראה לומר, שהרמב"ם אומר פאן שתי הלכות בדין היוצא חוץ לתחום בנדון: א, 'התיר עצמו למיתה', ב, 'ורשות ביד גואל הדם להרגו ואם הרגו כל אדם אין תיבין עליו' - והם שתי הלכות שונות שאינן תלויות זה בזה:

הדין הראשון הוא בנוגע להנהגת הגולה עצמו - שביציאתו חוץ לעיר מקלטו 'התיר עצמו למיתה', ואין זו תוצאה מההתיר והרשות לגואל הדם להרגו, וכן לפי שכל אדם אין תיבין עליו, אלא זהו מחמת עצם יציאתו חוץ לעיר מקלטו;

והדין השני - בשיכות הריגת הרוצח על ידי אחר (המוצא אותו חוץ לעיר

לפרש 'כאשר יחנו בן יסעו' (כמדבר ב יז), שהצדיק יאחו וירכו גם בלכתו בדרך לא יעצרהו השלג והגשם מלעבד את השם כאשר בהיותו בביתו מקום חנייתו, ועין שם בשם אחיו הרב הצדיק מורנו הרב רבי שמואל זלה"ה לפרש בזה הפסוק ויכתב משה את מוצאיהם וגו' עין שם הדיברים.

ואני אומר, דאם לפעמים צריך האדם לנדוד ולנסע מביתו למרחצאות לרפואת תעלה, אם בן לכאורה על ידי טלטול הדרך ואי בריאות ועכובים שונים מדרך הוא להיות סותר סדר שעור למודו שעורין בסדרן ודרך עבודתו לשמו? תברך כמובן, אמנם על ידי שאחר כך כשישוב לביתו וישיג הרפואה יהיה ביכולתו לעבד את ה' ביתר שאת ויתר עז, על בן הוי כסותר על מנת לבנות.

וכדי שלא יהיה סותר על מנת לבנות שלא במקומו, על בן צריך לדעת פי מה' מצעדי גבר פוננו ועל פי ה' כל נסיעותיו ותנועותיו, וממילא אם מכון בכל זה למלאות רצונו ותברך, אם בן בכל מקום הוי כסותר על מנת לבנות במקומו, פי אצלו ותברך שמו כל המקומות שוין כנ"ל.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וזה שאמר הכתוב ויכתב משה את מוצאייהם [על דרך שפרש האר"י ז"ל יציאות השבת וכו'] (שבת ב.) דעל ידי שמכניס מרשות לרשות יוצא משמירת שבת, עין שם]. ורצה לומר דגם מוצאייהם קצת מדרכי התורה כנ"ל שנוסע וסותר סדר עבודתו לשמו ותברך, כתב משה למסעיהם, הכנסה קרי ליה, הינו למסעות ממדרגה למדרגה בעבודת ה', פי אחר כך יעבדו את ה' ביתר עז.

וכדי שלא יהיה חס ושלום סותר על מנת לבנות שלא במקומו, לזה אמר על פי ה' כנ"ל, שאצלו ותברך הכל הוא במקומו, ולכן ואלה מסעיהם, הינו מה שבונה אחר כך במסעות ממדרגה למדרגה ביתר שאת בעבודת השם ותברך, היא במקום מוצאייהם, הינו במקום הסתירה, ושפיר הוא סותר על מנת לבנות במקומו, והבן:

והצילו העדה את הרצח מיד גאל הדם והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה וישב בה עד מות הכהן הגדל (ואינו יוצא לא כו' ולא לעדות נפשות, ואפלו ישראל צריכים לו, ואפלו שר צבא ישראל כיואב

גימטריא 'ששת ימים', להורות דצריך האדם לחלקה על ששת הימים כמו שהיא מחלקת על ששה סדרים. וזהו לשון חקת התורה, שיעשה לה האדם חק קבוע בששת הימים כמו שרמזו בחשבונה כאמור. ואזיל ומפרש ששה סדרים.

אך את הזהב, זה רמזו לסדר זרעים, את הזהב במלוי בזה אל"ף תי"ו ה"א זי"ן ה"ה ביי"ת, המלוי עם הכולל גימטריא תר"ג, הוא חשבון זה סדר זרעים. ואת הכסף, מלת הכסף עם האותיות והכולל גימטריא מועדים, הוא סדר מועד. את הנחשת במלוי אל"ף תי"ו ה"י נו"ן חיי"ת שיי"ן תי"ו, המלוי גימטריא זה סדר נשים עם הכולל.

את הפרזל, פרזל גימטריא זה נזיקין. את הבדיל עם הכוללים גימטריא 'קדשים'. ואת העפרת, מלת העפרת כשתחליף העי"ן והפ"א בא"ת ב"ש שהם זי"ן וא"ו יהיה [עם הכולל] גימטריא 'טהרות' (עם הכולל). הרי נרמזו כל הששה סדרים בחשבון:

ו' מתכות רומזין לו סדרי משנה

ומלבד החשבון יש רמז גם במשמעותם, והוא דזהב הוא כנגד זרעים, והזריעה והתרישה שבקרקע הם מצד הדין, דכל עבודה ומלאכה הם מצד הדין, משום הכי 'מלאכה' גימטריא 'א"ל אדנ"י' שבפעשה שפלה דינים, משום הכי נרמז זרעים במלת זהב שהוא דין. הכסף נרמז במועדים שהם מצד החסדים.

נחשת נרמז בסדר נשים שמצחם נחושה, דכתיב (ירמיה ג) 'ומצח אשה זונה יהיה לה'. פרזל נרמז בנזיקין, בן משמעו. בדיל נרמז בקדשים, דהמתקדש צריך הבדלה, דכתיב (ויקרא י) 'להבדיל בין הקדש'. עפרת נרמז בטהרות, דהרוצה לטהר צריך להיות ענו לעשות עצמו כעפר. הרי נרמזו בכאן ששה סדרים:

ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' (לג ב)

קדשת יום טוב

רבי חנניה יום טוב ליפא מסיניעט זיע"א

סותר על מנת לבנות - כאשר מכר לנסע ולנדוד מביתו לצרכי רפואה ומנוחה ועל ידי כן יוכל בשבוב לביתו ללמד ולהתפלל ביתר שאת

איתא בספר הקדוש ייטב לב מאבי מורי ורבי זצוקלה"ה בסוף פרשת ואתחנן בשם אביו הגאון הקדוש זצוקלה"ה

בצרה עצמה גנוזה הישועה

כי כבר זכרנו מה שכתוב 'וילכו שניהם יחד' (בראשית כב ו) הנאמר בצבחה ויצחק, הכונה, מאז העקדה עד סוף כל הדורות אינם מתפשרים [מתפשרים] מדות החסד ממדת הדין, והולכים שניהם יחדיו להמתיק הדין מעם קרובו ישראל, וזהו 'עת צרה היא ליצקב', אפלו כשכבא לפעמים עת צרה ליצקב 'ממנה' גופא 'יושע', כי גם כאן גנוז מדות טובו יתברך.

הצרה באה להראות לאדם מה עליו לתקן

וכן דרכי הצדיקים אמתיים הנאמנה אל אל רוחם, כל מה שקורה להם מטוב עד רע אינם תולים בחקמתם העמדה להם, או על העדר החכמה, לכן קרה להם מקרה לא טובה, כי אם הכל מאת ה' היתה זאת, כי נפשם קשורה עם רמ"ח איבריהם ויפס"ה גידיהם להליכות הגזר.

לא כן אישים פועלי און שאין להם התפשטות השכל, תולים פרכי הצלחתם ומארתותם הכל בחקמתם העמדה להם לעשות חיל, וכשנפחה עליהם הצלגל במעיק ומצר להם חס ושלום, נשפח מלוח לבם שמא את ה' היתה זאת, כי אם על העדר שמירתם ועשיות סבתם, לכן קרה להם מקרה רעה, ולהיותם במצור ים החכמה נשארים תמיד עם ראשם ורובם בגשמיותם וגנות מדותם, ואינם יכולין לתן עצות לנפשם, לתקן במקום עליון אשר עותו.

ולכן משלם להם הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה, בכדי שהי יתן אל לבו מאמצעות מצר ומעיק הקורה להם מסתמא פגמו במדה כזה, ועתה מראה להם הקדוש ברוך הוא באמצעות מעיק ומצר שיתנו עצות לנפשם לתקן דגמתה במדות עליונים.

אמנם מצר חקמתם וחסרון תבונתם מסמא עיניהם לתלות הכל ברוב חקמתם, ואפלו בהכות הפסיל מאה נשפח מלוח לבו שהבורא עשה כן בכונה, רק מקבר המכות ותולה בהעדר השמירה וכדומה ממארתותיו מקבצים, ונשפחים מלוח לבו לתן דעתו לזה, לאיזה פנין קרה לו ככה.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

מול זה בא הרמז בתורה, ומצרים – מורה אנשים פחותי הערך שאין דעתם רחבה עליהם ועדין עומדים עם ראשם ורובם במצור ים החכמה, זאת הגורמת **מקברים את אשר הכה ה' בהם** – כלומר אינם נותנים לב להתבונן את אשר הכה ה' בהם, מסתמא בחכמה ובכונה עשה הבורא ברוך הוא כנזכר, בכדי להיטיבם

פשרות בהנהגתו בתורה ומצות, ואפלו בדיקות דקקות – יוכל להציל נפשות וכיוצא בזה, שעליו לדעת, שמחוץ לתורה הרי הוא בגדר 'גברא קטילא', ואינו יוצא כלל אפלו (אם לדעתו הוא) להציל כלל ישראל – כי פנין שהוא חוץ למקלט תורה, שהיא 'חיינו וארץ ימינו', אי אפשר שתצא מזה הצלה לאיש ישראל (חלק ל"ח עמ' 127 ואילך):

ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור ובאלהיהם עשה ה' שפטים (לג)

(ד)

אור המאיר

רבי זאב וואלף מ'טומיר זיע"א

גדל מעלת המאמינים שהכל בהשגחה פרטית ומודים על כל הטובות ויודעים שאף הרעות הם לטובה

ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם. כאן בא הכתוב להפליג מעלות אישים המשפילים אשר לבם בטח באלהים והאמונה תקוע בקרב לבם אשר כל הקורה להם מטוב עד רע הכל בהשגחה פרטית מאתו יתברך, כי נפשם יודעת מאד היות הוא יתברך הבורא ומנהיג ומשגיח בפרטי פרטיות, ואם מיטיב להם כל מיני מיטיב אזי מחזירין שבח והודאה על חסדיו העודפים.

ובהפך בהרע להם חס ושלום, יודעים נאמנה שגם זאת מאת ה' כאשר גזרה חקמתו יתברך לתקן ענינם לאחת מהסבות הידועים אליו יתברך, ואזי החכם אשר עיניו בראשו מתבונן במעוז שכלו הלא מדרכו טוב להיטיב לנבראיו, ויותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, ואם כן למה הרע לי, מסתמא יש גם כן איזה בחינת הטובה, וכמו שכתוב (ירמיה ל ו) 'עת צרה היא ליצקב וממנה יושע'.

'כי גבר עלינו חסדו' - גם בגבורות צפונים חסדים

והכונה על דרך שבארנו למעלה שאמר דוד המלך עליו השלום 'כי גבר עלינו חסדו' (תהלים קיז ב), הפונה אפלו בהראות לפעמים בחינת גבורה לנהג עם ישראל עמו, ידעתי נאמנה שגם כאן במדת הגבורה צפונה ונגנוזה חסדו יתברך, כי בודאי מדרכו להיטיב ולא להרע חס ושלום, וזהו 'כי גבר', כלומר אפלו בא להראות בחינת הגבורה, על כל זה עליונו כפי ישראל חסדו, בזו הגבורה צפונה חסדיו.

עת צרה היא ליצקב וממנה יושע' -

מקלטו), וכזה יש חלוק בין גואל הדם לשאר בני אדם, דגואל הדם יש לו רשות להרגו, ושאר כל אדם רק 'אין חביבין עליו' (אבל אסורים לכתחלה, אף שהוא 'גברא קטילא').

ויש לומר, שזה שהתיר עצמו למיתה נלמד מהכתוב 'ונס שמה – שם תהא דירתו' (שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו), כלומר, שחיותו היא רק בעיר מקלטו, ואם יצא נפקע ממנו גדר 'חיות' והתיר עצמו למיתה והוי כ'גברא קטילא'.

על פי הנ"ל מוכן בפשטות הא דאינו יוצא מעיר מקלטו אפלו להציל, שאין צריכים להא דאין אדם חיב להכניס עצמו לספק ספנה בשביל להציל חברו או בשביל הצלת כלל ישראל – אלא שפיון שעל פי דין תורה כשיוצא מעיר מקלטו, יש עליו דין 'גברא קטילא', אי אפשר שיחול עליו שום חיוב ודין לצאת מעיר מקלטו לאיזה ענין שהוא.

ולכן אי אפשר לומר גם בנדון דידן שפקוח נפש דכלל ישראל יתיר לו להציל, כי הדין והמצוה דפקוח נפש אינו יכול לחול על מי שהתורה אומרת עליו שעל ידי פעלת ההצלה נעשה 'גברא קטילא'.

הוספה בדרך רמז ודרוש

נאוולי יש להוסיף על דרך הרמז והדרוש – דזה גופא שפקוח נפש ד'ישראל יהיה תלוי באדם שהתורה אסרה עליו לצאת מעיר מקלטו (באפן שאם יצא יתיר עצמו למיתה), מכריח לומר, דכלפי שמא גליא שאין כאן פקוח נפש, ואדם זה אין ביכולתו להביא הצלה וישועה.

ועל דרך באור הרמב"ן (דברים ט"ו) בדין עדים זוממין דאם 'הרגו אין נהרגין' – דכיון שנהרג על פי תורה בבית דין, הרי זה גופא מכריח לומר, דכלפי שמא גליא שלא היה צדיק ובעונו מת, ד'אלו היה צדיק לא יעזבנו ה' בידים'.

הוראה מעשית מהנ"ל לענין עמידה על קוצו של יוד דיני התורה ללא פשרות

ההוראה מכל זה: תורה נמשלה לעיר מקלט, כמאמר חז"ל (מכות י). 'דברי תורה . . קולטין'. והיחס ד'ישראל לתורה הוא כגולה לעיר מקלט, שהתורה היא 'חיינו וארץ ימינו', ובלי תורה הרי ישראל הם רחמנא לצלן כ'גברא קטילא', כמשל הידוע של ר' עקיבא מדגים ומים שביים.

ומזה הוראה להחושב שעל ידי זה שיצא מיד' אמות של תורה, דהינו עשית

להיות תורה ויכרכו על כך תחלה וסוף גלו לנו הצדיקים בשם הבעש"ט זי"ע, שכשם שביציאת מצרים נעשו מכל מ"ב המסעות גופי תורה, כך גם לעתיד לבא יהיה מכל הגלויות שעברו בהם ישראל תורה, שיכתבו כל המאצעות והצרות שנתנסו ישראל בגלותם, ויכרכו על כך תחלה וסוף, כדרך שמבכרים לפני ואחרי קריאת התורה וכו'.

בא וראה מה שאומרים בשם רבנו הבעש"ט זי"ע שלעתיד יהיה כתוב ויסע ישראל בן אליעזר ממקום פלוני למקום פלוני כמו שנכתבו מסעותיהם של ישראל, וכך מוסרים בשם האוהב ישראל מאפטא ז"ל שאמר אף הוא כן:

אמונת ישראל

רבי ישראל מגרודזיסק זי"ע א כל המסעות והמאצעות עד סוף הגלות בהשגחה עליונה

ומזה יש למוד לדורות הבאים שגם המה שימינו רק בה בטחונם, שידעו ויאמינו שכל ההנהגות והמסעות והרפתקאות שעברו ושיעברו עליהם עד ביאת הגאל, הוא הכל בהשגחה העליונה וכו', ואז יראו הכל שכל זה היה רק לטובתנו, כי"ר:

הרהורים

דברי יצחק

רבי יצחק אייזיק מסוואלינוע סגלת פרושת הגעלת פלים לבטל הרהורים רעים

שמעתי מפ"ק אדמור מו"ה יהודה צבי מראזדיל זלה"ה שאמר בשם הרב הצדיק מו"ה מנחם מנדל מרימנאב זלה"ה אשר פרושת הגעלת פלים טוב לומר לבטל מחשבות והרהורין בישיו:

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זי"ע א ויסעו מקברת התאנה ויחנו בחצרות - רק אם שבר כל תאוותיו רשאי לצאת ולבוא ברחוב

כל זמן שלבו של אדם נוטה עוד לאיזה תאוה של עוה"ז, אפילו כל שהוא אפילו פעם אחת בשנה, צריך הוא להיות יושב אהל, ולא יוכל עוד לצאת ולבא בחצרות וברחובות, פן יחטיאנו היצר הרע חלילה

(ד"ה ויסעו מרפידים):

בכל שנה ושנה, יש בהם התגלות החסדים למאד נעלה:

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זי"ע א 'ממעטין בשמחה' - ממעטין הצער והדאגות על ידי שמחה

משנכנס אב ממעטין בשמחה, פרוש, 'ממעטין' את צער ודאגות, 'בשמחה', פרוש עם שמחה, על ידי שמחה שיש לאדם הוא ממעט גלות השכינה (פרשת וישב ד"ה ויהי):

שבתות בין המצרים גבהים מאד מה שאומרים הקדושי עליונים שבתות שבין המצרים גבהים עד למאד וכו' (רמזי בין המצרים):

שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מצאנז זי"ע א שבתות בין המצרים היו אצל צדיקים גבוהות ומרוממות יותר מכל שבתות השנה

היו כמה חסידים ואנשי מעשה שנסעו אל רבותיהם רק בימי בין המצרים וכו', כי השבתות הללו נשגבים ונעלים מאד:

גלות

שם משימואל

רבי משימואל מסוכטשוב זי"ע א מארעות הגלות נכתבים בשמים ולעתיד יהיה מזה ספר

הגיד כ"ק זקני האדמו"ר הגדול זצלה"ה מקאצק זי"ע, כי מארעות הגלות נכתבו בשמים ולעתיד יהיה נעשה מזה ספר:

שמועת יצחק

רבי יצחק מנארקא זי"ע א לעתיד לבוא יהיה ספר מכל המסעות שעבר כל יחיד ויחיד

אמר מורי הרה"ק מלעלוב זצוק"ל, שכשם שמשה רבנו היה כותב כל המסעות של ישראל ונעשה מהם תורה, פו עתה אליהו הנביא כותב כל המסעות והרפתקאות של כל אחד מיישראל, וכשיבוא משיח במהרה בימינו יהיה בזה ספר שילמד ממנו:

באר משה

רבי משה יחיאל מאור'רוב זי"ע א מסעות בני ישראל בכל הגלויות עתידים

באחריתם שיתנו עצות לנפשם לדעת אף לתמן מדה כנגד מדה, מקברים כל זאת ותולים בדבר אחר וכו'.

באור דברי רש"י 'טרודים באבלם' - עסוקים בצער עצמם ולא בצער השכינה

ולזה העמיק רש"י טרודים באבלם, להורות האמור שאינם מטרידים פנימיות מחשבתם לתלות הכל מאת ה' היתה זאת לשלם מדה כנגד מדה, וכיון שכן מהראוי שלא יחושו מצער עצמם, כי אם צער המגיע למעלה מחמת רע מדותם, וככה פגמו בעולמות עליונים.

כל זאת נשפח מלבם, וטרודים רק באבלם לצער צרות עצמם ממעיק המגיע עליהם, ובאמת בכל צרתם לו צר, וזהו שהעמיק טרודים באבלם דיקא, לא כן דרך הצדיקים, אינם חשים מצרות עצמם כלום, רק מה שמגיע למעלה, אז טוב להם בזה ובכא:

ר"ה אב

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלכסנדר זי"ע א חדש אב - המבחר שבחדשים

כן אנחנו מתפללין בשבת שמברכין חדש אב, אשר לדעתו הוא המבחר שבחדשים, וכמו שמצינו בגמרא (תענית כו:) לא היו ימים טובים לישראל בחמשה עשר באב, ועוד ירו נטויה להפך החדש הזה מגיון לשמחה ומאכל ליום טוב.

'אב' ראשי תבות א'חדות ב'וראנו א'מונה ב'שחון

וראשי תבות 'אב' נקלל בו קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל, 'אב' - א'חדות ב'וראנו, א'מונה ב'שחון, הוא ישראל שנקראים מאמינים בני מאמינים, עוד 'אב' הוא התורה שנתנה בא"ף ב"ת, וזהו שאנחנו מברכים ומתפללים מנחם אב, שיתנתמו מהרה הקדוש ברוך הוא ואורייתא וישראל, ובא לציון גואל במהרה:

לשונות של אור

בין המצרים

תולדות יצחק

רבי יצחק מנטיכו זי"ע א

בימי בין המצרים יש אהבה והתגלות חסדים גדולה מאד בשמים

הנה הימים האלה שהם ימי בין המצרים

בתורה הקדושה מסייע כל תבה ואות שבתורה
הקדושה לאיש ישראל לעבודת הקדש:

צדיק

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

השומע דברי הצדיק נדמה לו שממש
כך כתוב בתורה

דרך הצדיק הגדול אשר רוח אלקים דבר
בו בגדל קדשותו, אז השומע דבריו
נדמה לו שדבריו הקדושים כן כתוב בתורה
הקדושה, ומוציא פסוקים המסייעים לדברי
הצדיק, והוא אומר על דברי הצדיק 'זה
הדבר אשר צנה ה' וכו' (ד"ה וידבר משה):

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

יש להטות און לכל מלה ומלה מדברי
הצדיק ולהתבונן בדבריו הנהגה לעבודת
ה'

וכך קבלתי מרבותי, שניטה און לדברי
הצדיקים אפלו אינו מבין פעת איזה
תועלת, אעפ"כ יקשר ציור הדברים ההם
במחשבתו, ובמשך הזמן יעזרהו השי"ת
להתבונן מדבריהם עמקיות ותועלת גדול,
כי לא לחנם שמע דיבורים כאלה מהנשמה
הכוללת כמה אלפים נשמות, והוא בקבלה
ובנסיון (ד"ה א"י וידבר משה):

לב שמחה

רבי שמחה בונם מגור זיע"א

'מקנה רב' - קנין ברבי

ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד.
אימת מהרבי רבי בונם ו"ל שהיה
להם קנין דבקות ברבי, במשה רבנו:

זמר' (ס"ג מט"מ תשכ"ו):

עבודת ה'

תורת אבות

רבי נח מלעכוביץ זיע"א

הפשוטים לא חקו את בעלי המדרגה

אנשי הצבא בזזו איש לו, ר"ל שהאנשים
הפשוטים עשו לפי מדרגתם, ולא
הסתכלו ורצו לחקות את דרגות האחרים
הגדולים מהם:

עלויות וירידות

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

תמיד יש לאדם נסיעה וחניה - עליה
וירידה

ונכתבו כל המסעות, להודיע לעם ה' כי
כל עובד ה' לא יפל לבו עליו
מכל הנפילות שיש לו, כי כך הוא המדה
להיות עולה ויורד, ומכל מנוחה שהשיגו
אחר איזה מלחמה התחיל מלחמה אחרת,
וכן לעולם, 'ויסעו ויחנו' - 'ויסעו ויחנו'
(תרמ"ו):

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

ע"י כתיבת המסעות בתורה נתן סיוע
לבנ"י בכל הדורות לעבור את כל סוגי
הנסיונות

הוכן הדרך לפני בני ישראל לכל הדורות
שיוכלו לעבור לשלום כל הנסיונות
ומסעות אלו, כמו תבערה, קברות התאנה,
בפרט בקריאת פרשה זו יוכל לעבור כל
המסעות בשפת אחת על ידי אהבת דבקות

חדש אב

באר משה

רבי משה אלנקים בריעה מקוז'ניץ זיע"א

מראש חדש אב העת לעשות הקנה
לר"ה

שמהיום הוא ר"ח אב, הוא העת לעשות
הקנה על ר"ה הבעל"ט (ר"ח אב):

חסידים

באורו של חמה

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

התרוצעות בין חסידים מביאה לעגנה

וכמו שאמר אחד מתלמידי בעשטה"ק
זי"ע: 'אם מתגוללים בין חסידים
אינו מתנפחים, כמו מצה שפשמגוללים אותה
אינה מתנפחת' (ס"ג מט"מ תשכ"ו):

יצר

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

קנים התורה והמצות באותו חשק
שהיצר מושכו לתאוות העולם

עצה נכונה לעבודת הבורא ב"ה, מפל
מה שהיצר הרע מושך את לבו
לתאוות העולם הזה, באותו התאוה והחשק
והרצון יעשה התורה ומצות (ד"ה ויקח):

נגון

באורו של חמה

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

להוריד דמעות בחסידיש' זמר'ל

וכי ישנו חיות יותר גדולה מזה מלהוריד
דמעות להשם יתברך אצל חסידיש'ן

אוצרות גאוני הדורות

יעשה" ואין להתיר לו את הנדר. ורק אם
יש חשש שיעבר על נדרו, אז יש להתיר
לו, וכדברי הרמ"א. (באריכות 'מכון חכמי ספרד'
נתיבות)

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים
למלחמה (לא כא)

אור פני יהושע

רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל

שמירה מהרהורי גאון והתנשאות

יש לדקדק 'ממלחמה' היה לו לומר. ויש
לפרש, כי כבר אמר החכם בחובת

מתירים נדר של דבר אסור, אפלו אינו
אלא אסור דרבנן. והרמ"א כתב ו'אם יש
מכשול בנדר זה, כגון שיש לחוש שיעבר
בלא התרה, מתירים לו לכתחלה.

וזהו שאמר הפתוח "איש פי ידר נדר
לה", הינו שגדר לכבוד ה', שלא
לעבר על אסורים שצנה ה', "או השבע
שבעה לאסור אסור על נפשו", והינו לאסור
על עצמו דבר שהוא אסור מהתורה, ולאחר
מכן, בא להתיר את נדרו. יש לבדק, אם
אדם זה "לא יחל דברו", הינו שאין חשש
שיעבר על הנדר, אזי "ככל היצא מפיו

איש פי ידר נדר לה' או השבע שבעה
לאסור אסור על נפשו לא יחל דברו ככל
היצא מפיו יעשה (ל א)

שדה הארץ

רבי אברהם מ'חם זצ"ל

מתי לא מתירים לאדם את נדרו

יש להבין את כפילות הפסוק, שבתחלה
אמר "לא יחל דברו", וסור ואמר
"ככל היצא מפיו יעשה".

ונראה לבאר, בהקדים מה שפסק מרן
בשו"ע (יור"ד סי' רכח סט"ו), אין

הלכבות כי אם אתם נקיים מן החטא מתירא אני מחטא הגדול מזה ענין שם. דהינו פן יתגאו במעשיהם הטובים.

והנה הצבא שיצאו למלחמה, עליהם נאמר כמו שכתב רש"י ו"ל שפלים מתאימות ושכולה אין בהם (שה"ש ד ב), פלם צדיקים. ובלתי ספק מלחמה כבדה הנה להם עם היצר שרצה לפתותם. אמנם הם כבשו יצרים, והיו נקיים מפל חטא.

והנה היצר פאשר רואה שלא יכול לו, אז יפתוהו להכניס בלבו התנשאות ורוח גאון, לאמר לו עתה אני רואה כי אין צדיק וקדוש כמותך. ואם ח"ו יגבה לבו, אז כבר נלכד ברשתו, כי הלא אז נחשב כאלו עשה גוף העברה, כמו שאמרו כל המתגאה כאלו עבר על אסור עריות [וכו']

והנה אמרו זאת חקת התורה צריך באור מדוע נאמר על פרשת הגעלה, גם דקדקו הקדמונים מדוע נתנה פרשת הגעלה עתה במלחמת מדן ולא בסיחון ועוג (עי' רמב"ן).

וכבר אגדה אולי אפשר לרמוז דברינו דלעיל. דהנה טעם געולי נכרים, משום דטעם כעקר, הגם שהבשר של התר, אם יש בה טעם אסור, נהפך בלוי להיות אסור כמו שכתבו בפוסקים, הנה כמו כן אם עושה אדם דבר מצוה, רק שהפונה לאיזה פניות או לאיזה התנשאות וגאות, הטעם כעקר נהפך ח"ו לאסור.

ועתה אנשי הצבא אשר באו ממלחמת מדן, אשר היו צדיקים וטהורים נקיים מפל חטא ועון, בא אלעזר הכהן ללמד להם הדרך אשר למד בעל חובת הלכבות הנ"ל, שיצדעו, שעתה מתחילה מלחמה חדשה וכבדה. וזה שאמר לאנשי הצבא אתם באים למלחמה, וזאת פרשת ההגעלה, ללמד לכם חקת התורה, שתשתמרו ותזהרו מאסור טעם כעקר, לבלתי תתגאלו במחשבת הגאות וההתנשאות, עבור שבמלחמה זו נשמרתם מאד מפל חלאת עון והרהורי עברה, על פן תזהרו לכבש המלחמה החדשה שנולדה לכם כעת, ותהיו בלכם מתאימות ושכולה אין בכם.

כי לא נחל אתם מעבר לירדן והלאה כי באה נחלתנו אלינו מעבר הירדן מזרחה (כ"ט)

מעשה רוקח
רבי אלעזר רוקח זצ"ל

הרי סיחון ועוג נעקרו ממקומם ובאו לקראת ישראל

בבני ראובן ובני גד שבקשו שיתנו להם נחלה מעבר לירדן מזרחה, נאמר שם בפסוק כי באה נחלתנו אלינו מעבר לירדן מזרחה. לכאורה פסוק זה תמויה, דהרי עכשו בקשו שיתנו להם משה רבנו ע"ה, והאיך אמרו כי באה לשון עבר. וגם המלות בעצמם אין להם הבנה.

והנראה לעניות דעתי לישב, דאיתא במדרש (במדבר כ"ו) דלקף גלו הב' שבטים הללו תחלה לכל ישראל, על שבחורו נחלתם חוץ לארץ ישראל. דבאמת כמה דברים יש חלוק בין ארץ סיחון ועוג ובין קדשת ארץ ישראל ממש, ואם פן מנין הנה להם למוד שאותו ארץ שיף כלל לישראל, דילמא מה שתוף גבול ארץ ישראל שיף להם ולא מה שחוץ לגבול.

ונראה לעניות דעתי שהיו להם הוכחה בפירש רש"י בפרשת חקת (במדבר כא טו) ואשר הנחלים אשר נטה לשבת ער, ששעברו ישראל בנחל נודעוע הנה של ארץ ישראל ששפחה היוצאת להקביל פני גברתה, ונתקרב לצד הנה של מואב וכו', יעין שם ברש"י, ואותן ההרים היו של ארץ סיחון ועוג, ומזה הנה להם הוכחה טובה שגם אותה ארץ שיף להם.

וכזה מבאר, שהמה בקשו ממה רבנו ע"ה שיתנו להם נחלה מעבר לירדן מזרחה, ושלא תאמר זה אינו שיף כלל לארץ ישראל לכך אמרו כי באה נחלתנו אלינו, כלומר שאותה נחלה כבר באה אלינו כשפחה לקראת גברתה, ומזה מוכח שזאת הארץ שיף אלינו, לכך בקשו תן לנו נחלתנו כאן.

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן (לג א)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאש זצ"ל
עון העגל גרם לגלות ישראל

כתבו ו"ל שד' מלכיות נרמזו בראשי תבות אלה מסעי בני ישראל, אדום מדי בבל נון, והביא זה החיד"א ו"ל, בפרשה בנחל. וזה שאמר אלה כלומר שבביל שאמרו אלה אלהיך ישראל (שמות לב ד), שעשו את העגל, הוא גרם להם **מסעי בני ישראל**, שהם הגליות שהיו ממסע זה למסע זה, שהוא מגלות זה לגלות זה הרמוזים בראשי תבות כמו שכתבתי.

גם מסעי, נוטריקון ס"מ עבדו ישראל, שהיא עבודה זרה על ידי העגל, שס"מ הוא הטעה אותם. ושמה תאמר, והא כיצד שישאל ורע קדש יטעו בעבודה זרה, ומה גם אחר שקבלו את התורה. לזה אמר אשר יצאו מארץ מצרים, שהיו מלמדים שם לעבד עבודה זרה, הוא שגרם להם שהלכו אחרי נימוסם, כמו שכתב הרב משה אלשיך ז"ל.

ושמה תאמר, וכיון שאינם ראויים ועובדים עבודה זרה במצרים, למה הוציאם ה' משם. לזה אמר הטעם הוא לסבת צבאותם, שהם חילות של מעלה שהיו עמהם בגלות כמו שכתב בזהר (ת"כ ד:), ובהם ראה ה', וכיצערם בגלות, והוציאם. **ועוד** טעם אחר ביד, רצה לומר בזכות ורשות ויכלת משה ואהרן הוציאם ה', כמו שאמרו ו"ל על פסוק (שמות יג ח) 'בעבור זה' שהוא משה שנקרא 'זה', 'עשה' ה' לי בצאתי ממצרים'.

ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם (לג ב)

בעלי ברית אברהם

רבי אברהם אזולאי זצ"ל

לעתיד לבוא ישונו ישראל לארץ ישראל דרך המדבר והיו להם נסים כיציאת מצרים

ואפשר לומר על דרך מה שאמרו רז"ל, 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מכ"ה ז טו), כי עתידים ישראל שילכו במדבר ויעשה להם נסים כיציאת מצרים וגו'. וזהו ויכתב משה את מוצאייהם שיצאו מארץ מצרים על פי ה', למה, כי ואלה יהיו מסעיהם לעתיד לבוא, למוצאייהם מן הגלות, בעזרת ה' במהרה בלמינו אמן.

דברי מהרי"א

רבי יהודה אסאד זצ"ל

סוכבו ישראל במדבר כדי שיזכו לנסים רבים

נראה לפרש דהנה כשיצאו בני ישראל ממצרים, כתיב (שמות יג ט) 'ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא וגו'. ואפשר לומר עוד טעם על מה שלא נחם דרך ארץ פלשתים, דלכאורה קשה, מה הנה הגס גדול כל כך בקריעת ים סוף, הא איתא (חולין ט) דרבי פנחס בן יאיר חלק לנהר גינאי ג' פעמים, ואם פן מה גדלה זו בקריעת ים סוף שלא נקרע אלא פעם אחת.

וְרָחַ. וְאִם תַּחֲלָה עָשָׂה שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם, שׁוֹב לֹא הָיָה צְרִיף לְהִמִּית אֶת הַבְּכוֹרִים, שֶׁהָיָה מְבֹאֵר בַּמִּשְׁנָה ע"ז (בב): שֶׁהַמְּבֹטֵל ע"ז בְּטֵל מִשְׁמָשִׁי. אֲלָא מִכְרַח שֶׁתַּחֲלָה נִהְרְגוּ הַבְּכוֹרִים וְרַק אַח"כ עָשָׂה שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם.

וְצִרִיף לומר, כי פונת בעל ההגדה היא אלו עשה באלהיהם תחלה, וממילא לא הרג בכוריהם, שהרי כבר התבטלו מדין שהמבטל ע"ז בטל משמשיה, 'דינו' ורק לגדל אהבת ה' את ישראל, תחלה 'הרג בכוריהם', ורק אחר כך 'עשה באלהיהם'.

אֲלָא שיש לתמה על דבריו ממה שאמר בעל ההגדה לאחר מכן, 'פמה מעלות טובות וכו', עשה באלהיהם, הרג בכוריהם, שבזה מפרש שקדם 'עשה באלהיהם' ורק אח"כ 'הרג בכוריהם', וא"כ מה טעם יש להרג את משמשי הע"ז אחר שבטל את הע"ז.

וּנְרָאָה לְבָאָר, שְׁאֲכֹן מִתַּחֲלָה עָשָׂה ה' שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם וְרַק אַח"כ מֵתוּ הַבְּכוֹרִים. וְאִם שֶׁהַמְּבֹטֵל ע"ז בְּטֵל מִשְׁמָשִׁי, נִרְאָה שֶׁזֶה רַק בְּחֻפְזֵים דּוּמָמִים, אֲכָל בְּכִנִּי אָדָם אֵין שִׁיף לּוֹמֵר זֹאת, וְהֵם אֵינֶם בְּטֹלִים בְּבִטּוּל הַע"ז. או שנאמר, שאף ששמן הדין א"צ לבטל את משמשי הע"ז אחר שהתבטלה הע"ז עצמה, אכל המחמיר לבער גם את משמשיה, הרשות בידו ודבר טוב עושה. ומשעמם אלו הרג ה' את בכורי מצרים, אף אחר שבטל את הע"ז עצמה.

וּמָה שֶׁהַקָּדִים בְּאֵן הַפְּסוּק אֶת מִיתַת הַבְּכוֹרִים לְשְׁפָטִים שֶׁעָשָׂה ה' בְּאַלְהֵיהֶם, יֵשׁ לומר שפונת הפסוק היא 'ומצרים מקברים את אשר הפכה ה' בהם כל בכור' על אף שכבר קדם 'ובאלהיהם עשה ה' שפטים'. ולכאורה די היה בזה, בכל זאת הרג ה' את הבכורים, או מטעם שבני אדם המשמשים את הע"ז לא מתבטלים בבטול הע"ז, או שהחמיר ה' בבטול משמשי הע"ז והפכה גם אותם.

וְרָחַ וְאִם תַּחֲלָה עָשָׂה שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם, שׁוֹב לֹא הָיָה צְרִיף לְהִמִּית אֶת הַבְּכוֹרִים, שֶׁהָיָה מְבֹאֵר בַּמִּשְׁנָה ע"ז (בב): שֶׁהַמְּבֹטֵל ע"ז בְּטֵל מִשְׁמָשִׁי. אֲלָא מִכְרַח שֶׁתַּחֲלָה נִהְרְגוּ הַבְּכוֹרִים וְרַק אַח"כ עָשָׂה שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם.

אֲלָא שיש לתמה על דבריו ממה שאמר בעל ההגדה לאחר מכן, 'פמה מעלות טובות וכו', עשה באלהיהם, הרג בכוריהם, שבזה מפרש שקדם 'עשה באלהיהם' ורק אח"כ 'הרג בכוריהם', וא"כ מה טעם יש להרג את משמשי הע"ז אחר שבטל את הע"ז.

וּנְרָאָה לְבָאָר, שְׁאֲכֹן מִתַּחֲלָה עָשָׂה ה' שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם וְרַק אַח"כ מֵתוּ הַבְּכוֹרִים. וְאִם שֶׁהַמְּבֹטֵל ע"ז בְּטֵל מִשְׁמָשִׁי, נִרְאָה שֶׁזֶה רַק בְּחֻפְזֵים דּוּמָמִים, אֲכָל בְּכִנִּי אָדָם אֵין שִׁיף לּוֹמֵר זֹאת, וְהֵם אֵינֶם בְּטֹלִים בְּבִטּוּל הַע"ז. או שנאמר, שאף ששמן הדין א"צ לבטל את משמשי הע"ז אחר שהתבטלה הע"ז עצמה, אכל המחמיר לבער גם את משמשיה, הרשות בידו ודבר טוב עושה. ומשעמם אלו הרג ה' את בכורי מצרים, אף אחר שבטל את הע"ז עצמה.

וְרָחַ וְאִם תַּחֲלָה עָשָׂה שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם, שׁוֹב לֹא הָיָה צְרִיף לְהִמִּית אֶת הַבְּכוֹרִים, שֶׁהָיָה מְבֹאֵר בַּמִּשְׁנָה ע"ז (בב): שֶׁהַמְּבֹטֵל ע"ז בְּטֵל מִשְׁמָשִׁי. אֲלָא מִכְרַח שֶׁתַּחֲלָה נִהְרְגוּ הַבְּכוֹרִים וְרַק אַח"כ עָשָׂה שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם.

וְצִרִיף לומר, כי פונת בעל ההגדה היא אלו עשה באלהיהם תחלה, וממילא לא הרג בכוריהם, שהרי כבר התבטלו מדין שהמבטל ע"ז בטל משמשיה, 'דינו' ורק לגדל אהבת ה' את ישראל, תחלה 'הרג בכוריהם', ורק אחר כך 'עשה באלהיהם'.

אֲלָא שיש לתמה על דבריו ממה שאמר בעל ההגדה לאחר מכן, 'פמה מעלות טובות וכו', עשה באלהיהם, הרג בכוריהם, שבזה מפרש שקדם 'עשה באלהיהם' ורק אח"כ 'הרג בכוריהם', וא"כ מה טעם יש להרג את משמשי הע"ז אחר שבטל את הע"ז.

וּנְרָאָה לְבָאָר, שְׁאֲכֹן מִתַּחֲלָה עָשָׂה ה' שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם וְרַק אַח"כ מֵתוּ הַבְּכוֹרִים. וְאִם שֶׁהַמְּבֹטֵל ע"ז בְּטֵל מִשְׁמָשִׁי, נִרְאָה שֶׁזֶה רַק בְּחֻפְזֵים דּוּמָמִים, אֲכָל בְּכִנִּי אָדָם אֵין שִׁיף לּוֹמֵר זֹאת, וְהֵם אֵינֶם בְּטֹלִים בְּבִטּוּל הַע"ז. או שנאמר, שאף ששמן הדין א"צ לבטל את משמשי הע"ז אחר שהתבטלה הע"ז עצמה, אכל המחמיר לבער גם את משמשיה, הרשות בידו ודבר טוב עושה. ומשעמם אלו הרג ה' את בכורי מצרים, אף אחר שבטל את הע"ז עצמה.

וּמָה שֶׁהַקָּדִים בְּאֵן הַפְּסוּק אֶת מִיתַת הַבְּכוֹרִים לְשְׁפָטִים שֶׁעָשָׂה ה' בְּאַלְהֵיהֶם, יֵשׁ לומר שפונת הפסוק היא 'ומצרים מקברים את אשר הפכה ה' בהם כל בכור' על אף שכבר קדם 'ובאלהיהם עשה ה' שפטים'. ולכאורה די היה בזה, בכל זאת הרג ה' את הבכורים, או מטעם שבני אדם המשמשים את הע"ז לא מתבטלים בבטול הע"ז, או שהחמיר ה' בבטול משמשי הע"ז והפכה גם אותם.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

בין המצרים

שני לוחות הברית

רבי ישעיה הורוויץ זצ"ל

כל המרבה להתאבל זוכה לאור גדול

מִדְּבָרֵי נְבִיאִים וּכְתוּבִים וּמִדְּבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל בְּתַלְמוּד וּבְמִדְּרָשִׁים וּבִזְהָר, נִתְבָּאָר גְּדֹל הַחַיּוּב הַמְּטֵל לְהִתְאַבֵּל עַל חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְעַל הַגְּלוּת. וְטַעַם הָעֲנָן

אֲכָל בְּאֵמַת דְּכָל מַה שֶׁהָיָה בְּכַחוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֶאִיר לְבַקֵּעַ הַנֶּזֶר, נִמְשָׁךְ רַק עַל יְדֵי גַם שֶׁל קָרִיעַת יַם סוּף, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהַקַּב"ה חָלַק אֶת הַיָּם לִפְנֵי מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲזַי הוּשַׁם טַבַּע זו בְּכִרְיָאָה דְהַיָּם יִחַלַּק לִפְנֵי צְדִיק גַּם בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים, אֲכָל עַקֵּר הַגַּם הָיָה בְּקָרִיעַת יַם סוּף, וּמִפְּנֵי זֶה עֲצָמוּ לֹא נִתְּם אֱלֹקִים דְּרַף אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים רַק דְּרַף הַיָּם, כְּדֵי שִׁיקְרַע לָהֶם הַיָּם וַיּוּשַׁם טַבַּע זֶה בְּכִרְיָאָה, כְּדֵי שְׁגַם דּוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם כְּשִׁיצְטָרְכוּ לְקָרִיעַת הַיָּם יֻכְלוּ לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי כַח זֶה שֶׁל קָרִיעַת יַם סוּף, וְזֶה הַמְּכֻוֵן גַּם בְּשָׂאֵר הַמַּפְסְעוֹת וְהַנְּסִים שֶׁהַקַּב"ה עָשָׂה עִמָּהֶם.

וְהַנָּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ סוֹכְרִים שֶׁלְכֹף נִקְרַע הַיָּם מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה דְרַף אַחֲרַת לִילָף, וְהַדְרַף הָיָה גוֹרֵם לָהֶם הַנְּסִים הַקּוֹרוֹת אוֹתָם. אֲכָל הָאֵמַת הִיא אֲדָרְבָּה לְהַפֵּךְ, שֶׁעַל יְדֵי שֶׁהַקַּב"ה רָצָה לַעֲשׂוֹת הַנְּסִים הָאֵלֶּה כְּדֵי שִׁיוּשַׁם טַבַּע זו בְּכִרְיָאָה, לְכֹף סוֹכְבֵי אוֹתָם בְּדָרְכֵים אֵלוֹ כְּדֵי שִׁיבֹאוּ לְאֵלוֹ הַנְּסִים.

וְזֶה שֶׁאָמַר וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם, דְּהֵינּוּ שְׁבִנֵי יִשְׂרָאֵל סָבְרוּ שֶׁכָּל מוֹצְאֵיהֶם שֶׁקָּרָה אוֹתָם הוּא מִפְּנֵי 'לְמַסְעֵיהֶם', דְּהֵינּוּ שֶׁהַמַּסַּע וְהַדְרַף גְּרָמוּ לָזֶה. אֲכָל עַל פִּי ה', דְּהֵינּוּ שֶׁפִּנְתָּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא כֵן הָיָה, אֲלָא מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם דְּהֵינּוּ שֶׁכָּל מַסְעֵיהֶם וְהַדְרַף שֶׁהָלְכוּ בוֹ, הָיָה הַתְּכַלִּית מִכִּינּוֹן לְמוֹצְאֵיהֶם כְּדֵי שִׁיְהָא לָהֶם הַנְּסִים בְּחֹק הַטַּבַּע וַיּוֹעִיל גַּם לְדוֹרוֹת הַבָּאִים.

וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֶת אֲשֶׁר הִפְּכָה ה' בָּהֶם כָּל בְּכוֹר וּבְאַלְהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים (ג)

מעשה אורג

רבי עקיבא הנהיג זצ"ל

אלו עשה באלהיהם ולא הרג בכוריהם דינו

מִפְּסוּק זֶה הַקִּשָּׁה רַבִּי אֶהְרָן יוֹסֵף קוֹרֵץ בְּסִפְרוֹ 'זֶקֶן אֶהְרָן' עַל הַנְּאָמַר בְּהַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח, 'אֵלוֹ עָשָׂה בְּאַלְהֵיהֶם וְלֹא הָרַג בְּכוֹרֵיהֶם, דֵּינֵנו', הָרִי שֶׁקָּדָם 'עָשָׂה בְּאַלְהֵיהֶם' וְאִח"כ 'הָרַג בְּכוֹרֵיהֶם', וְאֵלוֹ מִהַפְּסוּק נִרְאָה שֶׁהָיָה לְהַפֵּךְ.

וְהַרְצִי, שֶׁמְכַרְחִים אֲנִי לומר כסדר הפסוק, שֶׁקָּדָם מֵתוּ הַבְּכוֹרִים וְרַק אַחֲרַיָּךְ עָשָׂה ה' שְׁפָטִים בְּאַלְהֵיהֶם. וְזֹאת ע"פ הַמְּבֹאֵר בְּדִבְרֵי חַו"ל (ע"י ירושלמי מגילה פ"א ה"א, וְזוֹה"ק רע"מ פ"ר פִּנְחָס דָּף רנ"א ע"א), שֶׁהַבְּכוֹרִים מֵתוּ בְּגִלְל שֶׁהָיוּ מִשְׁמָשִׁי עֲבוּדָה

בנין שלמה

רבי שלמה הכהן זצ"ל

רמז למנהגם של תלמידי חכמים המתנזרים מבשר וזין כל ימי המצרים

וידבר משה אל ראשי המטות (ל ב). מה שכתוב 'אל ראשי המטות' ודקא, נראה דיש לרמז בזה למה שכתב הטור (א"ח סי' תקנא) דמנהג אשכנז דהיחידים מתענים מבשר וזין כל הימים שבין י"ז בתמוז עד תשעה באב כדי להתאבל על ירושלים, ועוד שאז בטלו הקרבנות.

ואם פן יש לומר פיון דלמעלה סליק מפרשת קרבנות, ולכן מתחיל בפרשת המטות לרמז דלאחר החרבן דבטלו קרבנות, ראוי דראשי המטות דהינו תלמידי חכמים ידרו נדרים ולקבל על עצמן ב"מים אלו להתענות מבשר וזין ולא יחל דברו.

ואינו כשאר נדרי אסור דקימא לן דאסור לקימו, אבל הכא אדרבא מצוה

לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (ל ג)

בליל שבת קדש פרשת חקת תשנ"ד, עלה בסערה השמימה הרה"ק השפע חיים מקלוזינבורג זיע"א, במוצאי שבת קדש נסעתי מארצות הברית להלויה שהתקיימה בנתניה, והגעתי לארץ הקדש ביום ראשון לעת ערב.

ביום שני בבקר נסעתי לירושלים עיר הקדש במטרה להתפלל בכתל המערבי ולהשתתף בשעור בישיבת שער השמים, ומשם לשדה התעופה לחזר לארצות הברית. בדרך עברתי בישיבת אהבת שלום, לפגש את ראש הישיבה שם.

בפתח הישיבה נגש אלי יהודי שהבחין שקרעתי את חליפתי על הרבי, ושאל אם אני חסיד צאנז, עניתי בחיוב וכי הגעתי לארץ הקדש ליום אחד להלויה וחזר עוד הערב לארצות הברית, והוא אמר שברצונו לספר לי מעשה נורא מהרבי מצאנז.

אמרתי שאני ממחר ורוצה להספיק את השעור ומשם לשדה התעופה, וראשי בל עמי כי אני עיף ביותר, אבל הוא הפציר בי שרצה לשלח את ספורו שיתפרסם בעתון, עכשו שהוא פגש בי, הוא רוצה לספר לי ואני אפרסם אותו. יהודי זה התחבא בתחלת מלחמת העולם

לקימו דכתיב (תהלים קטז יח) 'נדרי לה' אשלים', דאצל הקדוש ברוך הוא חשוב כאשים וכניחוחים, דעל ידי התענית לבו נכנע ונשבר, וזה חביב להקב"ה יותר מכל הקרבנות, וכמו דאמרין בסנהדרין (מג. א.) [וכו']

וזהו דבחלוק הסדרות שאנו קורין, מגיע לעולם פרשת ראשי המטות בין המצרים אחר י"ז בתמוז, דהמסדרים פונו בזה לרמז ולהזהיר על תלמידי חכמים שיידרו עצמן להתענות מבשר וזין מי"ז בתמוז עד תשעה באב.

אזור אליהו

רבי אליהו לרמאן זצ"ל

תשובת המשקל שלא לאכל בשר מראש חדש אב

והנה מחמת שעקר המסעות קורין בין

המצרים לזאת נתפשט המנהג בין ישראל קדושים שלא לאכל בשר מראש חדש עד אחר תשעה באב, כי מי"ז בתמוז עד ראש חדש יש י"ב ימים, והנה חגיגה הי"ב הנה בקברות התאנה שהתאוו לאכל בשר, לזאת מיום הי"ב מבין המצרים עושים אנו תשובת המשקל שלא לאכל בשר.

ארץ צבי

רבי אריה צבי פרימר זצ"ל

למוד הלכות המועדים בימי המצרים

מקבלני כי בימי המצרים נכון ללמוד הלכות מועדות. ונראה כי ג' שבועות אלו מכסים על הארת ג' המועדות שלא יופיעו ויאירו על כל ימות השנה, ועל ידי למוד הלכות מועדות מסלק ההעלם, ויוצאת שוב לאורה הארת הימים הטובים.

מעשי צדיקים

השניה בקלויזנבורג, ומאחר ולא היו בידו אשורים להתגורר בהונגריה, נאלץ להחליף את מקום שהיתו לעתים קרובות, יום אחד בעודו מתהלך ברחוב, באו כנגדו חילים ופקדו עליו לעצר.

היהודי נהיה חור פסיד, הוא ידע היטב כי אם אין בידו רשיון לשהות במדינה, הוא מעמד להשלח הישר לזרעות הנאצים הצמאים לדם יהודי, הרשעים דרשו לראות מסמך מזהה ואחר שטענו שהניירות בביתו, אמרו לו "נלך לביתך", הם צעדו בעקבותי אל הבית, ומרב צער החלו דמעות זולגות מעיניו.

עודו הולך בא כנגדו רב העיר השפע חיים, והתענגן מה ארע, הוא ספר בקצרה את חמרת הדבר, הרשעים בדרך לביתו להוכח כי אין ברשותו מסמכים, הוציא השפע חיים ניירות מכיסו והפטיר, "תראה להם את הניירות שלי", והמשיך בדרך.

בשהגיעו לבית הוציא האיש את המסמכים שקבל מהרבי וקראה להם, הם לקחו את הניירות והסתכלו בהם היטב כשהם מביטים בו ממשכות, אחר החזירו לו את הניירות והמשיכו לדרך.

בהיותו בטוח שהרבי הביא לו את נירותיו, רצה להשיב לרבי את המסמכים אחר ששחרר לנפשו, אך משהביט בהם

השתומם לראות כי הוא אוחז בידו ניירות לבנים חלקים, שלא כתוב עליהם מאומה. הבין האיש כי מדבר בניירות סגליים, ומאז החזיקם בכיסו לשמירה, נסים רבים ראו עיניו בשנות המלחמה ולא פעם היה בסכנת מות, בזכות השמירה של ניירות אלו שהחזיק בכיסו כל העת, נצל מכלם.

אחר שנצל מאימת המלחמה בנסים גלויים ועלה ארצה, רצו לגייסו לצבא רבנים מהפליטים שעם עלייתם ארצה נשלחו הישר לשדה הקרב, הוא אמר שיש בידו פטור ומשדרשו ממנו להראות זאת, הוא הראה את הניירות הללו, ומיד פטרוהו.

האיש בקש שאפרסם את המעשה, על כן חשבתי להדפיסו כאן באות ק"ב שהיא בגימטריא אמונה, לצערי מרב יגוני ושביירת לבי על הסתלקות הרבי וכן מחמת שמהרתי אז מאד, שכחתי לשאל שם האיש, אך מדבריו היה נקרים דברי אמת. (דברי חיים זב)

איש כי ידו נדר לה' או השבע שבעה לאסור אסור על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (ל א)

לעיר גיעז'ו הודמו קבצו מחזיר על הפתחים מהעיר וולאז'ו, והאיש

פרשת מטות מסעי

פְּטוּט הִיָּה הָאִישׁ וְתַמִּים עִם אֶלְקִי, אַף עִם הָאֲרֶץ שְׁמַעוֹלָם לֹא זָכָה לְלַמֵּד תּוֹרָה, בְּאַחַד הַיָּמִים רָכַשׁ מִבֵּית נָכְרִי כְמוֹת גְּדוּלָּה שֶׁל בְּגָדִים יְשָׁנִים וְכֵלִים שְׁבוּרִים. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְבֵיתוֹ הִתְחִיל בְּמִיּוֹן הַמוֹצָרִים, כְּלִי נְחֹשֶׁת לַעֲרֻמָּה אַחַת, בְּרָזָל לְשָׁנִיָּה, וּבְגָדִים לְשִׁלְשִׁית.

בַּעֲדוֹ מִמִּיּוֹן מִצָּא פֶּסֶל קֶטָן שֶׁשָּׁמַשׁ לַעֲבוּדָה זָרָה, עֲשׂוּי נְחֹשֶׁת מְמֻרָטָט וּמְלֻכָּלָה, הוּא הַשְּׁלִיף אֶת הַפֶּסֶל לַעֲרֻמָּה הַמִּיעֲדָת לְהַמְכֹּר לְסוֹחֵר נְחֹשֶׁת וְהַמְשִׁיךְ בְּמִלְאכְתּוֹ. עוֹדוֹ עָסוּק בְּמִיּוֹן הַגְּרוּטָאוֹת שֶׁמַּע קוֹל עֲמוּם הַקּוֹרָא, "יְהוּדִי, יְהוּדִי, לָמָּה תַזְנִיחֵנִי".

הַקּוֹל הַמוֹזָר עוֹרֵר בּוֹ צְמֻרְמֻרָת, הַבֵּיט סְבִיבוֹ בְּמוֹרָא לְרְאוֹת מֵהֵיכָן יִצָּא הַקּוֹל הַמְבַעֵיט שֶׁכֵּן אוֹתָהּ שְׁעָה הִיָּה הַבַּיִת רֵיק מְאֹדָם, הַבֵּיט בְּכָל פְּנֵה וְלֹא רָאָה דָּבָר, וְסָבַר שֶׁמָּא בְּדַמְיוֹנוֹ שְׁמַע אֶת הַקּוֹל.

חֲזֹר לְמַלְאכְתּוֹ וְשׁוּב נִשְׁמַע הַקּוֹל חוֹזֵר וְאוֹמֵר, "יְהוּדִי, יְהוּדִי, לָמָּה תַזְנִיחֵנִי כִּי מִטָּל עַל הָאֲרֶץ בְּחֻרְפָּה, רַחֵם עָלַי וְהַקִּימֵנִי בְּחֻמְלָה וְחִנּוּנָה", אִזּוֹ הַבְּחִין כִּי הַקּוֹל יוֹצֵא מִתּוֹף עֲרֻמַּת גְּרוּטָאוֹת הַנְּחֹשֶׁת.

הוּא הַחֵל לִנְבֹר בְּעֲרֻמָּה כְּדִי לִבְדֹק אֶת מְקוֹר הַקּוֹל, וּמִצָּא אֶת הַפֶּסֶל הַקָּטָן שֶׁהִמְשִׁיךְ לְהַתְחַנֵּן כִּי יָרִים אוֹתוֹ מִתּוֹף גַּל הַגְּרוּטָאוֹת, וַיִּנְיִחַ אוֹתוֹ לְמַעַלָּה בְּמִקּוֹם מְכַבֵּד וּמִיְחָד, "אִם תַּנִּיחַ אוֹתִי עַל הָאֲרָגָז, תַּרְוִיחַ הַיּוֹם כְּפָלִים מֵהַרְגִּיל", הַבְּטִיחַ הַפֶּסֶל.

הַעֲנִי הַתַּמִּים הַשְּׁתַכְנַע מֵהַהֲבַטָּחָה, וְהִנִּיחַ אֶת הַפֶּסֶל עַל הָאֲרָגָז, מִשְׁסִים לְמִיּוֹן אֶת הַחֲפָצִים שֶׁאֲסָף יִצָּא לְמַכְרָם, וְאָכַן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כִּפְּל אֶת מִשְׁכָּרְתּוֹ, לְמַחְרָת שׁוּב דָּבַר הַפֶּסֶל, בְּקֶשׁ שִׁינְקָה אוֹתוֹ מִמְשַׁקְעֵי הַלְּכָלוּךְ שֶׁהֲצַטְבְּרוּ עָלָיו וְאֵף הוֹסִיף וְהַבְּטִיחַ, "אִם תַּעֲשֶׂה זֹאת תַּרְוִיחַ הַיּוֹם כְּפָלִים מֵאֲתָמוּל".

אֲחֵר שֶׁרָאָה אֶמֶשׁ כִּיצַד הַתְּקִימָה הַהֲבַטָּחָה, מֵהָרָ לַעֲשׂוֹת כְּדָבָרָיו וְנִקְּהָ וְנִצְחָצַח אוֹתוֹ עַד שֶׁהִבְהִיק, בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּקֶשׁ הַפֶּסֶל אֲרָגָז מִיְחָד שִׁישְׁמַשׁ לוֹ כְּבֵית זָבוּ יִהְיֶה מְצָב דָּרוֹ קָבַע, וְשׁוּב הַבְּטִיחַ כִּי שִׁכְרוּ יִהְיֶה רַב מֵאֲתָמוּל, גַּם כָּאֵן לֹא יָכוֹל הִיָּה לְסָרֵב לְבַקְשֶׁת הַפֶּסֶל, וְהַהֲבַטָּחָה הַתְּמַמְשָׁה, הוּא הַרְוִיחַ בְּאוֹתוֹ יוֹם סְכוּם נָאָה יוֹתֵר.

בְּכָל יוֹם מְבַקֵּשׁ הִיָּה הַפֶּסֶל דָּבַר נוֹסֵף, וְהָאִישׁ מְקַיֵּם, כְּכֹל שֶׁרָבּוּ הַבְּקָשׁוֹת

שֶׁרָר רָעַב כְּכַד בְּאֲרֶץ הַקֹּדֶשׁ, לְחַדְרוֹ נִכְנַס אַחַד הַמְּלַמְדִים, וְסִפֵּר עַל אַחַד הַתְּלַמִּידִים הַנוֹהֵג בְּזִיוֹן בְּמִנַּת הַלֶּחֶם שְׁלוֹ, בְּעוֹד כָּל הַיְלָדִים אוֹכְלִים אֶת מִנַּת הָאֶכָל שֶׁקָּבְלוּ, שִׁחַק הוּא בְּפֶת שְׁבִידוֹ, גִּלְגַּל אוֹתָהּ כְּאֵלוֹ הַיְתָה כְּדוֹר מִשְׁחָק, וְאֵף בְּעֵט בָּהּ.

הַמְּנַהֵל הַמְּזַעֵזַע קָרָא לְתַלְמִיד לְבַרְוֹר, הִיָּה זֶה מַחְזֶה קֹשֶׁה אֵף בַּיָּמִים כְּתוֹנָנָם, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה בְּאוֹתָם יָמִים שְׁרָבִים סָבְלוּ חֻרְפַּת רָעַב, הַתְּלַמִּיד הַתְּנַצֵּל וְהַבְּטִיחַ עַל אֲתֵר כִּי הַדָּבָר לֹא יִשְׁנָה.

לֹא חָלְפוּ יָמִים סְפוּרִים, וְהַתְּלוּנָה חֲזָרָה שׁוּב, שׁוּב נִקְרָא הַתְּלַמִּיד וְהַבְּטִיחַ כִּי יוֹתֵר לֹא יַעֲשֶׂה זֹאת, וְאֵף הַסְּבֵר לוֹ כְּמָה מִן הַכַּעֲוֵר יֵשׁ בְּמַעֲשֶׂה זֶה, בַּיָּמִים שֶׁכְּמַעֲט וְאִיוֹ מֵה לְאָכֹל.

מִשְׁנַתְּפֵס הַתְּלַמִּיד בְּשִׁלְשִׁית, הוּא נִזְרַק מִיַּד לְבֵיתוֹ וְאָבִיו נִקְרָא אֶל הַתְּלַמּוּד תּוֹרָה לְבַרְוֹר, הָאֵב הִגִּיעַ אֶל מִשְׁרְדּוֹ שֶׁל הַמְּנַהֵל וּבְקֶשׁ לִידַע אוֹתוֹ בְּנִתְנוֹ שֶׁלֹּא הִיָּה יְדוּעַ לוֹ, "בְּרָצוֹנִי לְגִלוֹת לָכֶם פֶּרֶט מֵעֵינַי שֶׁהִתְגַּלָּה לִּי, פֶּתַח וְסִפֵּר.

"בְּבֵיתִי" לְאַחֲרוֹנָה שׁוֹרֵר רָעַב כְּרָבִים מִבְּתֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַת הַזֹּאת, הַחֲלֵט בְּלִית בְּרָרָה כִּי הַיְלָדִים הַהוֹלְכִים לְתַלְמוּד תּוֹרָה יִקְבְּלוּ מִנַּת מִזוֹן זְעוּמָה, הַגֵּם שֶׁבְּבֵית לֹא יִשָּׂאֵר אֶכָּל, אֵף הַיְלָד הַזֶּה הַחֲלִיט כִּי בְּאִפְשָׁרוֹתוֹ לְסַבֵּל אֶת הַרָעַב, וּמוֹטָב שֶׁאֲחִיו הַקָּטָן יִקְבֵּל אֶת מִנַּת הָאֶכָל בְּמִקּוֹמוֹ.

כְּדִי שֶׁלֹּא יִבְלֵט הַדָּבָר, הַחֲלִיטוּ שְׁנֵיהֶם כִּי מִדֵּי יוֹם בְּשַׁעָה קְבוּעָה יִמְתִּין הַקָּטָן מֵאַחֲרֵי גְדֵר הַתְּלַמּוּד תּוֹרָה, בְּעוֹד אֲחִיו הַלוֹמֵד בְּתַלְמוּד תּוֹרָה יִשְׁחַק כְּבִיכּוֹל בְּמִנַּת הַלֶּחֶם שְׁלוֹ, וְיִבְעֵט בָּהּ עַד שֶׁתְּעוֹף אֶל מֵאַחֲרֵי הַגְּדֵר הַיֵּשֶׁר לְיַדֵּי הָאֵחַ הַרָעֵב". הַמְּנַהֵל הִיָּה הַמוּם מֵאֲשֶׁר שָׁמַע, הוּא צִפָּה לְתַשׁוּבוֹת רַבּוֹת וּמְגֻנּוֹת, אֵף לֹא לְתַשׁוּבָה מַעֲיִן זוֹ. (מִיּוֹב בֵּית וַעֲד)

וְהוֹרִשְׁתֶּם אֶת כָּל יִשְׂבֵי הָאֲרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאַבְדֶתֶם אֶת כָּל מִשְׁכֵּבֵיכֶם וְאֶת כָּל צִלְמֵי מִסְכְּתֵיכֶם תֵּאבְדוּ וְאֶת כָּל בְּמוֹתֵיכֶם תִּשְׁמִידוּ (לֵב טו)

בֵּין אֲנָשִׁי הַקְּהֵלָה הַיְהוּדִית בְּקוֹשְׁטָא שֶׁבְּטוֹרְקֵיָה, הִיָּה עֲנִי מְרוד שֶׁלְּפָרְנִסְתּוֹ הַסְּתוּבָב מִבֵּית לְבֵית וְרָכַשׁ סְחָבוֹת, כְּלִים יְשָׁנִים וְשְׁבוּרִים, וְחֲפָצִים אַחֲרִים שֶׁבְּעֲלֵיהֶם בְּקֶשׁוֹ לְהַפְטֵר מֵהֶם, אַחֲרַי הִיָּה מוֹכֵר אוֹתָם בְּפְרוּטוֹת, כִּי עֵבֶר שָׁנִים רַבּוֹת בֵּין בְּתֵי יְהוּדִים וְעַרְלִים, וּפְרָגַס בְּדַחַק רַב אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ.

כִּילִי וְקִמְצוֹן גְּדוֹל, בְּהִגִּיעוֹ לְנִיעוּז'וֹ הִיָּו פֶּתַח יָדוֹ שְׁמוֹנִים רוּבָל בְּמִזְמָנִים אוֹתָם קִבֵּץ מִבֵּית לְבֵית, וּבְנִיעוּז'וֹ אָבַד לוֹ כִּיסוֹ עִם כָּל הַמַּעוֹת.

מַרְב עֲגַמַת נֶפֶשׁ הַתְּהַלֵּף הָאִישׁ בְּרָחוּב וְזַעַק בְּקוֹל מֵר, "אִם לֹא אֶמְצָא אֶת הַמַּעוֹת מְכָרָח אֲנִכִּי לְמוֹת, כִּי אִיךְ אֶרְאֶה בְּעֵינַי אֶת אֲשֶׁתִּי וְאֶת בְּנֵי בְעַת שֶׁאֶמְצָא אוֹתָם בְּעֵינִי וּבְחֹסֶר כָּל".

יַעֲזֹב לוֹ אֲנָשִׁי הָעִיר שִׁילֵף לְהַתְּפַלֵּל עַל אֹהֶל הַרְהֵ"ק רַבִּי דּוֹבְעַר מְלִיּוּבְאֵוִיטִט זִיע"א הַטְּמוֹן בְּעִיר, וְהִגֵּם שֶׁהִיָּה מֵאֲנָשִׁי וְלוֹאז'וֹ וְלֹא הָאֲמִין בְּדַבְרֵים אֵלוֹ, הַדָּחַק לְחַצוֹ עַד שֶׁהִלֵּף לְקַבֵּר הַרְבִּי וְזַעַק שֶׁם כְּאֲשֶׁר הַכְרִיז בְּרָחוּב הָעִיר.

לְבַסּוּף עֲמַד עַל צִיוֹן הַרְבִּי וְנָדַר שֶׁאִם יִמְצָא אֶת הַמַּעוֹת, יִפְרִישׁ מִמַּעוֹתָיו חֲמִשָּׁה רוּבָלִים עֲבוּר לֶחֶם לְעַנְיֵי וְלוֹאז'וֹ, וְחֲמֵשׁ רוּבָל נוֹסְפִים יִתֵּרֵם עֲבוּר אֹהֶל הַרְבִּי לְצַרוֹ שְׁמוֹן לְמֵאוֹר.

מִיַּד אַחֲרֵי כֵן יִצָּא לְרָחוּב הָעִיר, וְהַבְּחִין מְרָחוּק בִּיהוּדִי מוֹצֵא מִצִּיאָה בְּרָחוּב, מִשֶׁהַתְּקַרֵּב זֶהָה אֶת הַכִּיס שְׁלוֹ עִם הַמַּעוֹת, הוּא נִגַּשׁ אֶל הָאִישׁ וְנִתְּן סִימָנִים מְבַהֲקִים, וְהַמוֹצֵא הַחֲזִיר לוֹ אֶת מַעוֹתָיו בְּשִׁלְמוֹת.

מִיַּד אַחֲרַי שֶׁמְצָא אֶת כִּיסוֹ עָלָה הָאִישׁ לְבֵית רַבִּי שֶׁל נִיעוּז'וֹ רַבִּי מִנְחֵם נְחוּם שְׁנִיאֹרְסוֹן זצ"ל שֶׁהִיָּה בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי דּוֹבְעַר, וְסִפֵּר אֶת כָּל מַעֲשֶׂה הַכִּיס וְאֶת נְדָרוֹ אֲשֶׁר נָדַר בְּעַת צָרָה.

אָמַר לוֹ הַרְבִּי, "לִשְׁם מָה בָּאת אֵלַי, וּמָה בְּקִשְׁתָּךְ עוֹד", וְהוּא עָנָה, "מִנְדָּרִי שֶׁאֲתָן חֲמֵשׁ רוּבָל לְלֶחֶם לְעַנְיִים, אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְחַזֵּר לְגַמְרִי וְלֹא אֲתָן אֵף פְּרוּטָה, וְאֵלוֹ הַחֲמִשָּׁה רוּבָל שֶׁנִּדְרַתִּי לְצִיוֹן הַרְבִּי עֲבוּר שְׁמוֹן לְמֵאוֹר, לֹא אֲתָן כִּי אִם רוּבָל אֶחָד", שִׁחַק עָלָיו הַרְבִּי וְהַפְטִיר, "וְאִם גַּם הַרוּבָל לֹא יִתֵּן לְשְׁמוֹן לְמֵאוֹר, יֵאִיר לְאָבִי גַם לוֹלִי הַשְּׁמוֹן שְׁלוֹ". (סִיפּוּרִים נוֹרְאִים)

וְהֵייתֶם נִקִּים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל (לֵב טו)
סִפֵּר רַבִּי אַבְרָהָם גְּנִיחוּבְסְקִי זצ"ל רֵאשׁ יְשִׁיבַת טְשֶׁעֵנִין, אֶת אֲשֶׁר שָׁשְׁמַע מִפִּי ר' מִשֶּׁה אוֹיִרְבֹּךְ מִצִּיאָאִי הַנְּחַל אֲשֶׁכּוֹל וּמִיּוֹצָאִי אֲשֶׁכְּנוֹ, הִלָּה שְׁמַשׁ כְּמִנְהֵל תְּלַמּוּד תּוֹרָה בְּפֶתַח תְּקוּנָה, וְהוּא סִפֵּר מֵאֲרַע שָׁאֲרַע בֵּין כְּתִלֵי בֵּית סִפְרוֹ.
בְּתַקְוָפָה בָּהּ כְּהוֹן כְּמִנְהֵל בֵּית הַסִּפֵּר פְּרָצָה מְלַחֲמַת הָעוֹלָם הָרֵאשׁוֹנָה, בָּהּ

יהודי העיר שראו כיצד לא הסס לרגע ובידיו ותר על כל רכושו כדי לא להנות מעבודה זרה, ואף זכרו היטב כיצד דאג להם בימי עשרו ועסק בגמילות חסדים ובצדקה, השיבו לו כגמולו ודאגו לכל מחסורו. (פאר מקדושים)

צו את בני ישראל ואמרת אליהם כי אתם באים אל הארץ כנען ואת הארץ אשר תפל לכם בנחלה (לד ב)

בחורף תרע"ח, הכרזה מטעם ממשלת בריטניה הצהרה המאשרת את זכותם של היהודים להתישב בארץ ישראל, כאשר הודיעו **להפץ חיים** זיע"א על שמחתם של רבים מישראל בהצהרה זו, פרץ בבכי מר והתניח בדמעות חמות.

לסובביו הסביר את צערו העמוק, "הקדוש ברוך הוא הבטיח לנו (בראשית כח יד) ופרצת ימה וקדמה, הבטחה זו היא שטר בטוח, אשר ללא כל ספק הקדוש ברוך הוא יפרענו במועדו.

כעת באים אנשים ומוסרים אותו לגובייןא תמורת אחוז קטן, שמחים הם ב'הצהרה' כאלו כבר באה הגאולה השלמה, ליותר מזה אינם זקוקים, ליותר אינם מצפים", והמשיך לכבות. (החפץ חיים חיי ופועלו)

את אדני צנה ה' לתת את הארץ בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צנה ה' לתת את נחלת צלפחד אחינו לבנתיו (לד ב)

מספר היה רבי שמואל שמעלקע קליין **מסעליש** זצ"ל בעל צורו החיים **המבאר** אודות דודו זקנו הרה"ק רבי **שמלקא מניקלשבורג** זיע"א, שדרכו היה שבכל עת שבאו לפניו בעלי דין לדין תורה היה יושב מעטף בטליתו על פניו ולא ראה את הבעלי דינים, רק טענו כראובן ושמעון ואחר שמיעת הטענות היה פוסק ואומר מי הזכאי ראובן או שמעון, ולא ידע מי היו הבעלי דינים.

פעם באה לפניו אשה לדין ואחר שהתחייבה בדינה אמרה בתרעמת, "לא מצינו בתורה כי בעת שבאו בנות צלפחד לפני משה רבנו עליו השלום, הוא היה יושב וטליתו על פניו, השיב לה הרבי מניקלשבורג, "אין אני משה רבנו, ואין את מנגות צלפחד". (צורו החיים המבואר)

אמר נא לי את האמת ולא תכחש, כי בכחי לגלות את הדבר גם אם תנסה להסתירה מפני", לשמע הדברים התקיימים נכנע האיש, וגלה את האמת הנוראה.

שמע רבי יאשיהו ושאל, "האם אתה עדין יהודי המאמין באמונה שלמה בבורא עולם ובתורתו הקדושה", והלה שלא הבין פונתו השיב, "יהודי אני בן בנו של יהודי ומאמין בה' אלקינו ובתורתו אמונה שלמה, בכל יום אני מתפלל ומיחד 'שמע ישראל', אוהב תלמידי חכמים מוקירים ומכבדים, ויוכחו מעשי כי אמת אני דובר".

ואם יציעו לך עשר כדי שתעבד עבודה זרה, האם אכן תעבד עבודה זרה", שאל, "חס וחלילה, אם יציעו לי כל כסף וזהב שבעולם, לא אעבד עבודה זרה להשתחוות לפסל יציר אדם", ענה העשיר.

אם כך, הראה לי את הצורה שהביאה לך את העשר הזה", בקש הרב, הלכו שניהם אל ביתו המפא"ר של העשיר, שם הובילו אל הבית המיוחד שבנה לאתו פסל, והצביע על הארון המפא"ר שבנה עבורו.

תפס רבי יאשיהו בפסל והשליכו בחבטה ארצה, אחר פקד על בעל הבית להביא פטיש והחל לחבט ולרסק את הגלול, מששים להעבירו מן הארץ נפנה אל בעל הבית ואמר, "ידע לך כי כל המצוות הרבות שקיימת מיום שהתעשרת, היו מכספי עבודה זרה שהם אסורים בהנאה.

מאחר ושוגג היית ולא מזיד, לא תעגש על העבר, אך אם חפץ אתה שלא לאבד את זכויותיך, עליך לאבד ולהשמיד את כל הרכוש שהגיע אליך מעבודה זרה, אחר שתשרף ותשמיד את כל נכסיה, יסיע לך הקב"ה וימציא לך מחסורך בהתר, שכן גלוי וידוע לפניו כי מאהבתו ומיראתו היו כל מעשיו לשם שמים, וירדפת לקים מצוותיו באהבה ובחשק.

שמע זאת העשיר ונחרד לשמע התועבה שהכניס לביתו והעשירה אותו עשר רב, מיד רץ לקיים את מצות הרב וללא שהיות שלח אש בנכסיו שאכלה את ביתו רכושו וכל אשר לו, מאותו היום שב לעסוקו הישן, בסחר גרוטאות ובלואי סחבות.

והוא צית ועשה, גדלה משכרתו, הדרישות של הפסל יחד עם ההבטחות גדלו מיום ליום, והכסף הרב שזרם לכיסו, סמא את עיניו ואטם את לבו.

לא ארכו הימים והאיש הקים לפסל בית מיוחד, ובו דוכן מכבד ונר תמיד הדולק לפניו, כשם שביתו של הגלול היה נאה ומהדר, כך גם האיש עצמו מהקספים הרבים שהחלו לזרם אליו רכש בית מפא"ר וגדול, שכל רואיו התפעלו מפיו.

למרות העשר לא שכח האיש מנין בא והרבה בצדקה ובגמילות חסדים, כשהוא זוכר כי בעבר הלא רחוק היה דל ואביון החי באשפות, אנשי העיר דברו בהתפעלות על האיש שעלה מביב השופכין והפך לעשיר גדול, מבלי שידעו את הסוד הנורא המסתתר מאחוריו.

את דבר הפסל נצר האיש בלבו ואף לאשתו לא גלה מאומה, לכל המתעניינים לפשר התעשרותו הפתאומית, השיב כי הכל בחסדי ה' יתברך ששנה את מזלו ומאשפות ועפר הרימו, בביתו יחד בית מושב לתלמידי חכמים, אליו הגיעו מדי יום עשרה לומדים שזכו בסיום הלמוד לסעודת מלכים ולמענק כספי הגון.

אחר תקופה הזדמן לעיר רבי יאשיהו פינטו זצ"ל, בעל שו"ת נבחר מנכסף ופרוש הרי"ף על עין יעקב, מששמע על הגביר החדש שביתו משמש כבית ועד לחכמים, והוא מרבה בצדקה ובגמילות חסדים, הגיע לביתו ונוכח כי אמת הדבר.

בעל הבית קבלו בכבוד גדול, הזמינו ללמד בישיבה עם התלמידים, ואף לסעודה המפא"ר בסיומו של יום, הביט רבי יאשיהו בפני האיש והשתומם, 'חכמת אדם תאיר פניו' (מהלל ח א), אך על זה נכר שהוא עם הארץ גמור ולא בקי במסחר ובעסקים, אם כך מהיכן העשר הרב.

הוא התענין אצל סובביו לפשר הדבר, והם ספרו כי בעבר היה האיש סוחר גרוטאות עני, לפתע התמזל מזלו והתעשר באחת ואיש אינו יודע מנין, רבי יאשיהו חש צרך לרדת לשרש הענין, כדי לפתור את התעלומה.

כשהגיע להפרד ממארחו פנה אליו ושאל, "כיצד הגיע אליך כל העשר הזה,

פרשת מטות

המטים את הדינים

אכזבה קשה הייתה מנת חלקו של ר' חיים יעקב דייטש עם בואו להיכל קדשו של רבו הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זיע"א, בנו של הרה"ק רבי חיים מצאנז, בעל 'דברי חיים' זיע"א. סבור היה שכחסיד ותיק ונאמן תינתן לו מיד רשות הכניסה אל חדרו של הרבי, בצרה גדולה הוא מצוי והוא חייב נואשות את עצתו וברכתו של הרבי, אלא שהמשמש המסור, הרה"ח רבי צבי אלימלך דים, הוא הקרוי בין החסידים בכינויו: ר' הערש מיילך, חסם בפניו את הדרך והודיעו כי הרבי הורה כי איש לא ייכנס אליו היום.

הבין ר' חיים יעקב את אשר לפניו ונתן 'מטבע' הגון למשמש בקודש, 'גבאות געלט' כדרכם של חסידים המבקשים להנות את עבדי המלך, ואמר לו: דע לך כי עומד אני במצב של סכנת נפשות ממש! חיי מוטלים בסכנה כי בצרה גדולה אנחנו! עשה נא עמדי חסד ואמת ותן לי להיכנס אל הקודש פנימה.

אכן יודע אני, המשיך ר' חיים יעקב בקול בוכים, שרבינו אסר עליך להכניס אליו אנשים, אולם מבקש אני ממך בכל לשון של בקשה ותחנונים כי תואיל נא לבקש רשות עבורי באופן יוצא מן הכלל. מוכרח אני לקבל את ברכת רבינו. דע לך כי זמני מוגבל מאד, מוכרח אני לעלות עוד היום על הרכבת הנוסעת מראצפערט אל העיר 'קליינוורדיין', ואין אני יכול להתמהמה כאן. פתחו לי שערי צדק, אבוא במ לקבל מאת הקודש ברכת דבר ישועה ורחמים.

הכאב היה ניכר על פניו של ר' חיים יעקב, הפחד נשמע היטב מקולו, וכל גופו רטט בחוסר אונים. ר' הערש מיילך, המשמש המסור ידע כי עת לעשות הוא עתה, וכי לעת כזאת הוא שהגיע למלכות. עליו להיכנס אל הרבי ולבקש ממנו כי יואיל נא לקבל את ר' חיים יעקב באופן יוצא דופן.

ר' חיים יעקב עמד מאחורי הדלת הנעולה והקשיב לחילופי הדברים בין הרבי הקדוש לבין משמשו. ר' הערש מיילך פנה לרבי ואמר: ר' חיים יעקב הגיע לרבי והוא צריך להיכנס אל הרבי באופן דחוף: יש לו עניין של סכנת נפשות. והרבי עונה לו: וכי לא אמרתי לך שאין רצוני לקבל היום שום אדם. ר' הערש מיילך מנסה להצטדק: רבי, אין זה עניין של מה בכך. חרב חדה מונחת על צווארו של ר' חיים יעקב, שהוא מהחסידיים היותר נאמנים של חצר הקודש, ושמה נוכל להכניסו לפנים משורת הדין.

אך הרה"ק רבי שלום אליעזר נשמע החלטי ביותר: אחת אמרתי וממנה לא אשוב, אין רצוני ששום אדם, יהיה מי שיהיה ותהיה הסיבה

אשר תהיה, שייכנס היום לחדרי. מתרה אני בך ומזהירך פעם נוספת שתעמוד על המשמר בכל תוקף שאף אדם לא ייכנס אל חדרי.

ליבו של ר' חיים יעקב נפל בקרבו. איש חסיד הוא מדורי דורות. שנים רבות שהוא נוסע להרה"ק רבי שלום אליעזר, וקודם לכן, גם היה נוסע לאביו הרה"ק הדברי חיים, והנה עתה הרבי מסרב לראות את פניו. ולא בביקור שגרתי, כי אם בשעה קריטית עבורו, כשהוא בצרה גדולה וסכנה איומה מרחפת עליו.

ר' הערש מיילך יצא מלפני הרבי, ממנה לנעול את הדלת אחריו. ככל שר' חיים יעקב הפציר בו להשאיר את הדלת פתוחה, והוא יכנס אל הרבי מבלי שהמשמש יכניסו או כל עצה אחרת מסוג כזה, הקשיח ר' הערש מיילך את פניו ואמר: אל תטעה לחשוב שאין רחמי נכמרים עליך, בפרט שידיד טוב אתה לי וחסיד נאמן לחצר הקודש, אולם גזירת הרבי חזקה עלי, ובוודאי הרבי ברוח קדשו יודע את אשר הוא עושה. כך שלא זו בלבד שאיני יכול להכניסך, אלא שעלי גם לעמוד ולשמור שלא תהין להיכנס בשום אופן שבעולם.

ופני ר' חיים יעקב החווירו. המשמעות של הדברים הייתה ברורה לו: הרבי מסרב לראותו בשל כך שאין בידו לעזור לו. אבוד הוא לחלוטין. אם גם הרבי מסרב להושיעו, אין לו כל סיכוי שבעולם להישאר בחיים.

הסנדלרים המומחים של ארץ הונגריה לא ידעו את נפשם. היה זה בשנת ת"ש כששלטונות הונגריה קבלו החלטה דרקונית לפיה ייאסר שימוש בסוג עור מסויים שהיה מותאם במיוחד עבור עשיית סוליות נעליים ומגפיים. הסוליה עליה נמצא כובד המשקל של האדם צריכה הייתה להיעשות מעור מיוחד ומשובח, עבה במידה הנכונה, וכזו שיכולה להישמר לאורך זמן.

השלטונות ההונגריים העדיפו לנווט את העור המשובח אל בתי החרושת הצבאיים ולייצר מהם מגפיים גבוהים עבור החיילים ההונגריים. תופי המלחמה כבר הלמו בארצות אירופה, ההיערכות למלחמה שבוודאי תבוא הייתה בעיצומה, והשלטונות ידעו שמגפיים איכותיים לחיילים הם מאבני היסוד של צבא מאורגן ומסודר.

בד בבד עם ההודעה הרשמית כי אסור יותר להשתמש עם אותו סוג עור משובח בשוק האזרחי החל מסחר שחור תוסס של הברחת עורות ממדינות סמוכות ומכירתם במחירים מפולפלים. גם ר' חיים יעקב, סוחר עורות ותיק, היה שותף בעסקי הברחות אלו ובמקום סתר

בחנותו החזיק כמות נכבדה של עורות כאלו אותם מכר לסנדלרים שלא יכולים היו לוותר על סוליות משובחות לנעליים אותם ייצרו.

ביום מהימים נכנס סנדלר גוי אל חנותו של ר' חיים יעקב, ובפנים תמימות ביקש לרכוש רצועת עור שכזאת בכמות שתספיק להתקנת שלשה זוגות של נעליים; נכון הוא לשלם את המחיר היקר שעורות אלו עולים ובלבד שהנעליים היוצאות מתחת ידו יהיו עשויים כתיקונם. ר' חיים יעקב ניגש אל מקום הסתר בו החזיק את העורות, מדד לו רצועת עור מתאימה, נקב במחיר הרצוי, והגוי שלשל אל ידיו את המטבעות, לא בטרם שביקש וגם קיבל חשבונית מסודרת על הקניה שביצע.

הסנדלר הרשע, גוי שונא ישראל, לא המתין אפילו רגע. עם רצועת העור שקנה והחשבונית הברורה המעידה כי הוא רכש את העור האסור אצל ר' חיים יעקב, פנה תיכף אל תחנת המשטרה המקומית והציג בפניהם את הראיות המפלילות. ליותר מזה לא היו צריכים מפקדי המשטרה המקומית, והם שלחו להודיע לר' חיים יעקב כי הוא מוזמן להופיע מחר בבית המשפט בעיר ברגסס לדיון מהיר בעניינו.

את המשמעות של זימון זה ידע ר' חיים יעקב היטב. אדם שנתפס סוחר בעור האסור נחשב כמי שפוגע במכונת המלחמה ההונגרית ומבקש להזיק לה. אין זה עבירת מס של ימים כתיקונם. זו עבירה חמורה שבחמורות בספר החוקים של הונגריה, ועונש של עבירה כזאת, אם הוא אכן ימצא אשם בה, הוא הנורא מכל רח"ל.

ביודעו כי כלתה אליו הרעה מאת השלטונות שששו ושמחו לתפוס יהודי בעבירה שכזאת ולהענישו כהוגן, מיהר ר' חיים יעקב ללכת אל רבו הקדוש רבי שלום אליעזר מראצפערט ולבקש רחמים כי יומתק מעליו הגזירה הנוראה המאיימת עליו. אלא שכפי שכבר סיפרנו, הופתע ר' חיים יעקב לשמוע כי דלתו של הרבי נעולה, אין יוצא ואין בא. ככל שהשתדל אצל המשמש בקודש ר' הערש מיילך לא נשא פרי, והמשמש הנאמן עמד איתן בהחלטתו לציית לדברי הרבי ולשמור כי איש לא ייכנס אליו.

את הדרך לברגסס, שם שכן בית המשפט שעמד לדון בעניינו, היה ר' חיים יעקב צריך לעשות בשתי רכבות: רכבת אחת הנוסעת אל העיר 'קליינוורדיין', משם היה עליו לעלות לרכבת אחרת הנוסעת לעיר ברגסס. הרכבת האחרונה שיצאה מברגסס אל קליינוורדיין הייתה בשעת ערב מאוחרת, ור' חיים יעקב היה מוכרח לעלות עליה אם אכן היה ברצונו להתייצב בזמן בבית המשפט. בקליינוורדיין היה על ר' חיים יעקב לשהות בשעות הלילה,

כל קשר לטענה זו. אין נמצא בעולם חשבונות שלי על מכירת סחורה אסורה, ואם מישהו יראה כזאת - בוודאי שהיא מזויפת. אני מאמין בשלטונות החוק שהם בוודאי יזהו מיד שמדובר בחשבונות מזויפת, ולכן אין לי ספק שלא תבוא לכאן שום הוכחה מפלילה.

השופט החל להתבלבל מעט מול שוויון הנפש של ר' חיים יעקב, אולם הוא אמר: אין לנו ברירה כי אם להמתין לבואו של השליח. אזי נוכל לראות האם אכן מעשה שהיה כך היה או שמא עלילת שווא היא. ור' חיים יעקב מחרה מחזיק אחריו ואומר: בוודאי ובוודאי, מבקש אני שהשופט יראה בעיניו את ההוכחות ויקבע האמת עמי אם לאו.

השעה שבה אמור היה השליח להגיע כבר חלפה מזמן. כבר הגיעה שעת צהריים והשליח בושש מלבוא. בשלב מסוים פקעה סבלנותו של השופט והוא צעק בקול: אין אני מוכן להמתין כל כך! נתן אני ארכה של עוד שעתיים. אילו יבוא השליח עד אז - מוטב, ואם לא - מכריז אני על הנאשם כזכאי.

למותר לציין שכל שליח לא הגיע, ור' חיים יעקב יצא מבית המשפט עם מסמך רשמי המעיד כי הוא חף מכל פשע.

לימים נפגשו ר' חיים יעקב דייטש ור' יעקב שווארץ בחצר קדשו של רבם הקדוש בראצפערט. הם לא דברו מאומה אודות מה שהיה, לבל יוליך עוף השמים את הקול. זאת בלבד סיפר ר' יעקב שווארץ, שגם לאחר שהשכים הגוי השליח משנתו עדיין היה ראשו סחרחר עליו מחוזק היין שרף אותו שתה. הוא יצא מתנווד מהאכסניה ובכלל לא זכר שהוא הגיע עם חבילה וכי עליו היה לנסוע לברגסס.

על הפסוק (במדבר ל ב): **וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאִשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'** פירש הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א בספרו 'דברי בינה': נראה לפרש 'וידבר משה אל ראשי', היינו, משה דיבר לראשי ישראל, שיהיו 'מטות לבני ישראל', דהיינו שיטו לבני ישראל את כל הטוב, וגם יטלו מהם כוח הדין ח"ו. וכמו שאיתא באמרי קדוש מרן הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדישטוב זיע"א: 'ומטה האלוקים בידו' (שמות יז ט), שיש כוח בידי להטות האלוקים היאך שאני רוצה, עכ"ל. וזה שציווה משה רבינו ע"ה להראשים, שיהיו תמיד מטים מבני ישראל את כוח הדין, וגם יטו לבני ישראל את מידת הרחמים, והכל לפי צורך השעה והתחדשות ח"ו ימצאו בתורה האיך להמשיך להם חסדים טובים. וזהו 'זה הדבר אשר צוה ה' לאמור', שהכל תלוי בזה הדבר צוה ה', בזה יש להם כוח הטיה, הן בביטול כוח הדינים והן בהמשכת חסדים, הכל ימצאו בזה הדבר אשר צוה ה'.

כלום לגוי, והמשיך לפטפט איתו בטוב ובנעימים, כשהוא חושב מה עליו לעשות כדי להקדים רפואה למכה.

כשהרכבת עמדה בקליינוורדיין, השעה כבר הייתה מאוחרת, ור' חיים יעקב יחד עם הגוי החליטו שהם יילכו לאותה אכסניה שר' חיים יעקב המליץ עליה: הייתה זו האכסניה בניהולו של ר' יעקב שווארץ, אף הוא מחסידי ראצפערט המובהקים. התיישבו השניים באכסניה ור' חיים יעקב ניגש להזמין שתיה עבור שניהם.

בעמדו ליד הדלפק לחש ר' חיים יעקב את סיפורו לר' יעקב שווארץ ואמר לו: ראה כי רבינו הקדוש מראצפערט פעל עבורי ישועה ממרומים בשעה זו שהורה לי לנסוע ברכבת האחרונה דווקא. הוא זימן אל הרכבת את הגוי שמוליך את הראיות המפלילות אל בית המשפט. עתה ראה נא מה לעשות כיד השם הטובה עליך.

בעל האכסניה, ר' יעקב שווארץ, איש חכם ושנון, לא התבלבל ומזא אל תוך כוסו של הגוי יין שרף עתיק ומשובח במיוחד, חזק פי כמה וכמה משאר יינות השרף. הגוי לגם את הכוס בשקיקה רבה, ועודו בטרם הספיק ללקק את אצבעותיו נפל בשינה עמוקה מאוד. ר' יעקב ניגש בזהירות, לקח את החבילה שהגוי נשא עמו, והשליכה אל תוך האח הבוערת. לא חלפו דקות ספורות והחבילה עלתה בלהב אש השמימיה.

בפנים רציניות אמר ר' יעקב שווארץ לר' חיים יעקב: גוי זה לא יקום משנתו עד שעת הצהריים של מחר. את החבילה הוא כבר איבד, והוא עתיד להפסיד גם את הרכבת היוצאת לברגסס. כשהוא יקום, האכסניה תהיה שוקקת אדם, ואנחנו נעזור לו לחפש את החבילה החשובה שכנראה אחד מהאורחים גנב אותה...

בשעה שנבקעה לר' חיים יעקב הוא עמד על דוכן הנאשמים בבית המשפט בברגסס והכחיש מכל וכל את האשמה שהטיח בו התובע הממשלתי. ר' חיים יעקב שמר על קור רוח ואמר כי לא היו דברים מעולם. מעולם הוא לא מכר את סוג העור האסור במכירה, מעולם לא התעסק עם סנדלר זה בסחורה לא חוקית וכמובן שגם לא נתן לו חשבונות.

השופט היה בהלם מתגובתו הנחרצת של הנאשם. מתוך המסמכים שהוגשו לפניו הוא ראה כי הראיות המפלילות הם בדרך אליו וכי שליח מיוחד עושה את דרכו אל בית המשפט. השופט כעס ואמר: יהודי נבזה, וכי לא דיין שעברת על החוק אלא שאתה גם מעז לשקר ולעשות חוכא ואיטולא מבית המשפט. בעוד דקות ספורות יגיעו הנה "ראיות זהב" שיוכיחו כמאה עדים על העבירה שביצעת: יהיה לנו גם את הסחורה שמכרת וגם את כתב ידך על החשבונות שסיפקת, ולא תוכל להימלט מהעונש החמור הצפוי לך.

למרות כעסו של השופט היה ר' חיים יעקב רגוע מאוד: אדוני השופט, ברור לי במאת האחוזים כי טעות מצערת נפלה כאן ואין לי

ובשעת בוקר מוקדמת לעלות על הרכבת המוליכה לברגסס.

ר' חיים יעקב לא יכול היה להרשות לעצמו להמתין עד בוש בראצפערט ולאחר את הרכבת היוצאת. יודע היה היטב כי אי התייצבות בזמן בבית המשפט פירושו החמרה בעונש, ודמו בראשו רח"ל. היו לו לר' חיים יעקב עוד שעות ספורות, ומשראה כי דרכו אל רבו הקדוש נחסמה, הוא החליט, מחוסר ברירה אחרת, לשבת בבית המדרש הסמוך לביתו של הרבי ולהמתין אולי יחוס עליו הרבי, אולי ירחם וייתן לו להיכנס.

כאילו יושב היה על קוצים היה ר' חיים יעקב בבית המדרש. עם ספר תהלים בידו ודמעות זולגות היה ר' חיים יעקב אומר את המזמורים ומבקש רחמים. מפעם לפעם היה קם ופונה אל ר' הערש מייך, מבקש ממנו להיכנס אל הרבי, ונענה שוב ושוב באותה תשובה שלילית.

השעה כבר התאחרה. הרכבת בראצפערט כבר עמדה לנסוע לקליינוורדיין. ר' חיים יעקב כבר הכין את עצמו לנסיעה, ולפתע מתפרץ המשמש ר' הערש מייך אל בית המדרש בקול צעקה: ר' חיים יעקב, חוש מהר ואל תאחר, הרבי קורא לך בדחיפות רבה! ר' חיים יעקב לא ידע את נפשו, אך התעשת במהירות ורץ אל חדר הרבי. אלא שבטרם עלה בידו לתנות את כל סיפורו באזני הרבי, תפס הרבי את ידו בחום רב ואמר לו: ר' חיים יעקב, לך לשלום ויצליח השם דרכיך! רוץ מהר אל הרכבת האחרונה ואל תאחר אותה בשום אופן!

תחילה עמד ר' חיים כאילו הוא מסומר למקומו. משתאה ומבוהל לנוכח דברי הרבי הסתומים, אך הרבי דחק בו ואמר לו: מהר, מהר, ואל תתמהמה, כי עליך להספיק לעלות על הרכבת האחרונה. דברי הרבי כאילו עוררו אותו והוא נטל את אמתחתו והחל לרוץ לעבר תחנת הרכבת. הוא כבר שמע את צפירת הרכבת המבשרת על יציאתה מהרציף בעוד דקה או שתיים, ובנשימה עצורה הצליח לעלות עליה שניות ספורות בטרם הרכבת סגרה את הדלתות.

טרוף נשימה התיישב ר' חיים יעקב על אחד המושבים, ולאחר זמן קצר פתח בשיחה עם גוי שישב לידו. ר' חיים יעקב התעניין אצלו על מטרת נסיעתו והגוי באדיבות רבה הסביר לו כי הוא עוסק בשליחויות. הנה שלטונות החוק שלחו בידו חבילה כדי שימסור אותה מחר בבית המשפט בברגסס. עליו להיות שם בטרם יחל משפטו של אדם אחד המואשם שעבר על החוק. בשל כך הוא נוסע עתה לקליינוורדיין, בדעתו לשהות באכסניה בשעות הלילה, ומחר עם בוקר הוא מבקש לנסוע לברגסס.

בזוית עינו הציץ ר' חיים יעקב בחבילה אותה נשא הגוי והנה הוא רואה את שמו כתוב עליו. זו רצועת העור הלא חוקית שאותה הוא מכר לסנדלר הרשע. כמובן שהוא לא אמר

פרשת מסעי

הרצועה שהוחלפה

אודות ר' חיים יעקב דייטש, מגדולי חסידיו של הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זיע"א, כבר סיפרנו בשבוע שעבר ('ספיר ויהלום' פרשת מטות תשפ"ד) על הנס המופלא שאירע עמו בו כשהזדמן לאכסניה אחת עם גוי שליח שנשא עמו את הראיות המפליגות אותו לבית המשפט, ולאחר שהשקו אותו ביין שרף העלימו ממנו את החבילה. זו לא הייתה הפעם היחידה שר' חיים יעקב דייטש זכה לרווח והצלה למעלה מדרך הטבע בכוחו של פועל הישועות הצדיק הקדוש מראצפערט.

השלטונות ההונגריים עסוקים היו לעתים רבות בעניינים של מה בכך, אותם הם ראו כדברים העומדים ברומו של עולם. על זוטי זוטות ועל עבירות מסחר קטנוניות היו הללו משקיעים את מיטב כוחותיהם, וכשהיו סוחרים שנפלו ברשתם ונתפסו עוברים על החוק היו ממצים איתם את הדין ומענישים אותם בחומרה רבה.

אחד מני אותם דברים ששלטונות החוק בהונגריה בחרו לראות בזה עולם ומלואו היה עניין הפקעת שערים, כשדין פרוטה כדין מאה. אילו היו הדברים אמורים בהפקעות שערים במצרכי בסיס - ניחא, אלא שגם על סחורות נדירים שאין יד הכל ממששת בהם ומטבעם הם נמכרים ביוקר - היו הללו יורדים לחייהם של האומללים שנתפסו מוכרים סחורות יותר מהמחיר שהרשה החוק הנוקשה.

העונש הרווח על עבירות מסוג זה היה מעצר לתקופה ממושכת במקום מיוחד שהיה קרוי "קישדארף". את זמן השהייה שם היה בית המשפט ההונגרי קובע לפי מידת חומרת העבירה, כשקל לשער את שנאת עשו ליעקב שהביאה את השופטים להחמיר עם היהודים שנתפסו בקלקלתם ולגזור עליהם עונשי מאסר ממושכים מאוד.

כזכור, ר' חיים יעקב דייטש היה סוחר עורות מצליח, ובחנותו שהייתה בשוק העירוני היה מציע למכירה מגוון רחב של סוגי עורות, מהם שמשו לכריכות ספרים, מהם שנועדו לריפוד כסאות וספות, מהם שנועדו לארנקים ותיקים משובחים, וכמובן היו את אלה המיוחדים לנעליים ולמגפיים. את העורות היה ר' חיים יעקב מייבא ממקומות שונים, בהונגריה ומחוצה לה, והוא גם לא היה מתנזר מרכישת עורות

בשוק השחור, שם היה ניתן למצוא סחורה שלא ניתן להשיגה במקום אחר.

בפאתי העיר בודאפסט היה מתנהל שוק שחור תוסס ודינאמי. בשוק זה היה ניתן למצוא, בין השאר, גם סוגי עורות שלא היו ניתנים להשגה באופן רגיל. גם עורות כאלה שלא היו אסורים בשיווק מצד החוק, אולם לא היו מצויים מסיבות שונות ומשונות, היו צצים ועולים בשוק השחור, תמורת מחירים מתאימים. ור' חיים יעקב, שהיה מגיע מעת לעת לבודאפסט, יודע היה לזהות את ה'מציאות' בשוק ולרכוש אותם לעצמו, כשלאחר מכן היה מוכר אותם בחנותו תמורת ריווח הגון.

הבעיה באותם עורות שנמכרו בשוק השחור, שהחוק לא הכיר בכך שמדובר בעורות נדירים ולא מצויים, ולפי ההוראות היבשות היו עורות אלו צריכים להימכר במחיר מסוים ולא יותר מכך, אפילו לא בתוספת של אגורה שחוקה. אפס כי כבר בשוק השחור נמכרו העורות במחירים יקרים מעל למותר בחוק, ור' חיים יעקב, שגם היה זקוק להרוויח על כך, נאלץ למוכרם במחיר גבוה עוד יותר.

מצד הקונים לא הייתה כל בעיה. הם ביקשו ורצו את העורות האלו. המחסור שלהם בשוק החופשי הפריע להם מאוד, והם היו נכונים לשלם עליהם גם סכומים גבוהים מאוד. ההתנגשות הייתה רק עם השלטונות שהתעקשו שמחירים של עורות נדירים אלו צריך להיות נמוך ולא ריאלי לחלוטין.

ביום מהימים נכנס סנדלר מקומי אל חנותו של ר' חיים יעקב וביקש ממנו רצועת עור, במשקל של חצי ק"ג, מסוג שהיה קשה להשגה עד מאד. ר' חיים יעקב הסביר לסנדלר כי מדובר במוצר שנמכר במחיר יקר, עקב כך שהוא אינו נמצא. אכן המחיר החוקי של רצועה כזאת הוא עשרה 'פענגיס' [=מטבע הונגרי] לכל ק"ג, מה שאומר כי עליו היה לשלם חמשה 'פענגיס', אולם היות והוא עצמו כבר שילם על כך מחיר יקר יותר, הרי שהמחיר אותו הוא מציע לו הוא כפול: עשרה 'פענגיס' לחצי ק"ג.

הסנדלר המקומי, איש רע מעללים, רכש את העור במחיר היקר ועשה את דרכו היישר אל תחנת המשטרה, שם הגיש תלונה נגד הסוחר היהודי שמפקיע שערים ומוכר את העורות במחיר כפול מהמחיר הרשמי שלו. כהרגלם, בכל הקשור לתלונות על יהודים, היו אנשי החוק זרזים להפליא. תיכף עם קבלת התלונה יצא שליח מיוחד אל ר' חיים יעקב

והודיע לו על התלונה שנפתחה נגדו על ידי סנדלר פלוני, וכי הוא מוזמן לדיון בעניינו שיערך מחר בבית המשפט בעיר ברגס.

תחילה הוכה ר' חיים יעקב בהלם של ממש. סנדלר זה היה לקוח קבוע שלו, ובחנותו היה רוכש את סוגי העורות השונים אותם היה צריך עבור הנעליים שייצר. מעולם לא היה דין ודברים ביניהם, והנה, בגידה שכזאת: הלשנה מכוערת ובזויה. עד מהרה התעשת ר' חיים יעקב והבין כי ההלכה בידוע שעשו שונא ליעקב היא חזקה יותר מכל דבר אחר, וגם גוי שמשים את עצמו ידיו סופו שיתגלה כמי שאינו מהסס לנעוץ סכין בגב. עתה, הבין ר' חיים יעקב, אין זמן למחשבות על העבר, יש לנסוע אל הרבי בדחיפות ולבקש את ברכתו.

עם הגיעו לראצפערט שומע ר' חיים יעקב כי הרבי הקדוש ישן עתה וכי אי אפשר, כמובן, להפריע את מנוחתו. ר' חיים יעקב לא ידע את נפשו, שכן עליו לנסוע מרחק רב מראצפערט לברגס, לקחת את הרכבת לקליינוורדיין ומשם לברגס. אך בלית ברירה נאלץ ר' חיים יעקב להמתין, עד השעה אחת עשרה בלילה, בה הודיע לו המשמש הנודע ר' הערש מיילך דים, כי דלת הרבי נפתחה לקבלת קהל, וכי הוא הראשון שייכנס אל הקודש פנימה.

הרה"ק רבי שלום אליעזר קיבל בשמחה את פניו של חסידו הנאמן והקשיב לדבריו במתינות. ר' חיים יעקב תינה את צערו על ההלשנה הבזויה ועל המשפט החמור שעתיד לו להיערך לו למחרת. עם סיום הדברים, הביט בו הרבי ואמר בניחותא: "דער גוטער באשפער" [-הבורא הטוב] יעזור לך להצליח ולהינצל מצרה זו! ר' חיים יעקב הושיט את ידו לרבי לברכת פרידה מתוך אמונת צדיקים מוחלטת, והרבי מהנהן לו בראשו כמי שאומר כי קרובה ישועתו לבוא וצדקתו להגלות.

את הרכבת היוצאת לקליינוורדיין כבר לא הספיק ר' חיים יעקב באותו לילה. הוא נותר ללון בראצפערט, ולמחרת, בשעת בוקר מוקדמת הוא עלה על הרכבת שנסעה לקליינוורדיין, משם עלה על הרכבת שהגיעה לברגס. לאחר שר' חיים יעקב התפלל ועשה את סידוריו הבסיסיים, ועדיין נותר זמן רב עד לפתיחת הדיון בבית המשפט, שנבקע לשעת צהריים מאוחרת, החליט לצאת לשוטט מעט בעיר.

להפתעתו המרובה, תיכף עם צאתו לרחוב, פוגש ר' חיים יעקב את בעל דבביה, הסנדלר הרשע שקנה ממנו את העור והלשין אותו למשטרה. ר' חיים יעקב לא איבד את עשתונותיו

מק"ג שלם...

השופט כעס מאוד על התובע ועל הסנדלר ואמר בנחרצות: הנה לפנינו סוחר למופת, לא זו בלבד שהוא אינו מפקיע שערים אלא שבנדיבות לבו הוסיף מעט על המידה ולמרות שמדובר בעור שקשה להשגה הוא מוכר זאת במחיר שקובע החוק. סוחר כזה ראוי לאות הצטיינות ולא לתביעה מכוערת כזאת.

קובע אני בזאת, סיים השופט ואמר, כי יהודי זה יוצא זכאי בדינו ועל השלטונות להתנצל בפניו ואף לשקול לתת לו תעודת הוקרה, ואילו על הסנדלר שביקש להטעות את מערכת המשפט גוזר אני עליו שנת מעצר ב'קישדארף', בדיוק כאותו עונש שהוא ביקש להטיל על היהודי החף מפשע, וכאשר זמם לעשות כן ייעשה לו.

על הפסוק הפותח את פרשת השבוע (במדבר לג א): **'אֱלֹהֵי מִסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאוֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן,** מפרש הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורה זיע"א, כי בכוחם של צדיקי הדור, 'ביד משה ואהרן', להוציא את כל אחד ואחד מבני ישראל מכל המיצרים והדאגות שיש לו, ובני ישראל זוכים לזה בכוח אמונתם בצדיק.

אמנם יש לדעת את היסוד הגדול בכללות ענין שפע הברכות מאת הצדיק, כפי אשר הודיענו הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א, הנלמד מהפסוק (שם פסוק ב): **'וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם לְמִסְעֵיהֶם עַל פִּי ה' וְאֵלֶּה מִסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם,** ואלו דבריו בספרו 'מאמר מרדכי': הנה הכתוב בא לרמז כאן על הנוסעים ומכתתים רגליהם לצדיקי הדור, שהם בחינת 'משה', שצריך להיות עיקר הכוונה לזכותם בתשובה שלימה וללמוד להם דעת, להבין דרכי העבודה, גם מזה אל ניח ידו מלהשפיע להם שפע ברכה בבני חיי ומזוני רויחא. לא כן אם כוונת הנוסעים רק עבור פרנסת גופם, אזי מתישים כח השפעות הצדיק.

זהו שאמר הכתוב 'אלה מסעי בני ישראל', פירושו, הנסיעה שנוסעים בני ישראל לצדיקי הדור, צריך להיות הכוונה 'אשר יצאו מארץ מצרים' שזכו לצאת מהקליפות ולדבק בקדושה. 'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם', פירושו, ש'משה' מרומז על צדיק הדור שמשפיע להם גם את 'מוצאיהם' היינו הצטרותם שפע ברכה 'למסעיהם' לזה שמשפיע להם חכמה ודעת עיקר מסעיהם.

ובא הכתוב בתוכחה: 'ואלה מסעיהם למוצאיהם', פירושו, על הנוסעים רק לכוונת מוצאיהם, היינו הצטרותם, כי אז מתישים כח ההשפעה ח"ו ועיקר הכוונה צריך להיות ללמד דעת בתורה ועבודה.

ידיים וסיכמו להיפגש בעוד זמן מה בבית המשפט.

ר' חיים יעקב ידע כי העלמת הראיה המפלילה לא תעזור לו. הוא אינו יכול לשלוח את רצועת העור ולהעלם עמה, שכן הסנדלר יבחין מיד שרצועת העור נעלמה מאמתחתו והוא יאשים אותו בגניבת הראיה המפלילה ובשיבוש הליכי המשפט. מצב כזה היה מסוכן שבעתיים, והעונש גם הוא היה חמור פי כמה בהתאם. ולכן, הבין ר' חיים יעקב כי עליו לעשות תכסיס מחוכם ומפולפל בהרבה ולהחליף את רצועת העור שהייתה בידיו של הסנדלר הגוי.

בשעה הנקובה מצא ר' חיים יעקב את עצמו עומד ליד דוכן הנאשמים. מולו, בדוכן העדים, עמד הסנדלר ובידו האמתחת עם הראיה המפלילה. תחילה פתח התובע האזורי והקריא כתב שיטנה נגד ר' חיים יעקב שבבעלותו חנות עורות והוא עובר על החוק בכך שהוא מפקיע שערים ומוכר את הסחורה במחירים יקרים יותר.

עם תום נאומו, הזמין התובע את הסנדלר לומר את עדותו. הסנדלר לא האריך בדיבור, הציג את רצועת העור שקנה אצל ר' חיים יעקב ואמר כי הוא רכש רצועה זו שמחירה חמשה פענגיס במחיר כפול של עשרה פענגיס.

שקט השתרר באולם הגדול, כשהשופט פנה בפנים זועפות לר' חיים יעקב ושאלו: האם אתה מודה באשמה זו שמכרת את רצועת עור זו בעשרה פענגיס? --- ר' חיים יעקב, בקול צלול ובוטח, נענה לשופט: אכן אני מודה שמכרתי לו את רצועת העור בעשרה פענגיס, אך אני כופר מכל וכל באשמה. אין כאן כל עבירה על החוק ואין כאן שום הפקעת שערים! התובע החל לצעוק: הנאשם מבזה את החוק כשהוא טוען שבמעשיו אין עבירה על החוק. הוא מנסה להכשיר את מעשיו המכוערים, אולם אסור שבית המשפט יסכים לכך! ---

השופט הכה בפטישו על השולחן והס הושלך שוב באולם: האם תואיל להסביר את דברייך, שאל השופט, הרי החוק הוא נגד דברייך. ור' חיים יעקב עומד על שלו: החוק קובע כי מחיר עור כזה הוא עשרה פענגיס לק"ג, וזה בדיוק המחיר שאני לקחתי ממנו. יבקש השופט לשקול את רצועת העור שהסנדלר הביא הנה וכך יראו כולם כי עלילת שקר נטווחת עלי: הרצועה היא במשקל של ק"ג וגביתי ממנו מחיר הגון ונכון. דומני, המשיך ר' חיים יעקב ואמר, שהרצועה אפילו שוקלת מעט יותר, כך שהוא גם קיבל את הרצועה בהנחה, והנה הוא מחזיר לי רעה תחת טובה בעלילת שקר כאילו זה חצי ק"ג.

המאזניים הובאו חיש מהר, לפני התובע והסנדלר חפו: אכן רצועת העור שקלה יותר

ונגיש לשוחח עימו. תחלה הגוי לא האמין למראה עיניו. משוכנע היה שהיהודי הפך לשונא מובהק שלו והוא מחפש לנקום בו על הלשנתו, והנה הוא פונה לשוחח עמו כמו בימי קדם, כשהם עוד היו ידידים ותיקים.

בדיוק כפי שר' חיים יעקב שיער לעצמו התברר לו במהירות כי הגוי הגיע לברגסס מכיון שהוא עומד לשמש כעד התביעה המרכזי נגדו במשפט. הוא זה שעתידי להעיד ולספר בפני השופט על הפקעת השערים. הצצה קטנה אל האמתחת שהגוי נשא עימו הראתה לר' חיים יעקב כי אכן הגוי נושא את אותה פיסת עור שקנה אצלו, וזו תהיה הראיה המפלילה נגדו.

בידידות מעושה פתח ר' חיים יעקב את הנושא באזני הסנדלר ותהה באזניו: וכי כך עושים לחברים נאמנים?! וכי כך היא דרכם של אוהבים משכבר הימים? הלא אנכי נאמן לך שנים ארוכות ותמיד מכרתי לך עורות טובים ומשובחים במחירים הוגנים, והנה עתה הפכת את עורך ונהיית לי לאויב. על מה ולמה!?

הסנדלר ניסה לגמגם כי הוא בא בשליחות הצדק והיושר, וכי אין לו עליו ולא כלום אלא זו בלבד שאת העוברים על החוק ומפקיעים את השערים - חייבים להעמיד במשפט. ועוד הוסיף דברי הבל כהנה וכהנה.

ככל שהתמשכה השיחה השתכנע הסנדלר כי ר' חיים יעקב אינו נוטר לו איבה על הלשנתו, ואדרבה, ידיד הוא לו כמימים ימימה. השניים הלכו יחד וטיילו עד שהגיעו אל כיכר השוק המרכזית. בשלב מסוים הציע הסנדלר לר' חיים יעקב להיכנס לפוש מעט באחד מבתי המרוח המקומיים, שם ניתן לשתות בירה זולה במחיר נוח. ר' חיים יעקב קפץ על ההזדמנות והזמין על חשבונו ספל בירה ענק ונתן אותו לסנדלר, תוך כדי שהוא אומר לו שעליו ללכת לכמה דקות, ותיכף הוא ש.

באותם רגעים רץ ר' חיים יעקב אל חנות עורות מקומית ורכש במהירות רצועת עור, בדיוק מאותו סוג שהסנדלר רכש אצלו, אלא שהוא קנה רצועה במשקל של קצת יותר מק"ג שלם, בעוד שהסנדלר קנה רק חצי ק"ג.

כשר' חיים יעקב חזר אל בית המרוח הוא כבר מצא את הספל ריק לחלוטין. הוא שלח את הסנדלר לקנות עוד ספל בירה, ובאותן שניות שהסנדלר היה אצל הדלפק ומזגו לו את הבירה מתוך החבית, התכופף ר' חיים יעקב במהירות, שלף את רצועת העור שהסנדלר הביא עמו והכניס את רצועת העור שקנה זה עתה.

הסנדלר חזר שמח וטוב לב עם כוס הבירה הנוספת ור' חיים יעקב כבר מצא סיבה כלשהיא לקום ולעזוב את בית המרוח. השניים לחצו

מילין יקירין וחדושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
דבי דוד חי אביהעזרא שליט"א

מִי־הֵתָא חֲדָתָא

חֲדָתָא דְאֲזַרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

קרבת ה' מיוחדת בימים אלו

בין המצרים הפרטי

יש לנו עוד לדעת כי לכל אחד ישנם הרבה סוגי מצבים שנמצא בהם, שעונים הם להגדרת 'בין המצרים', יש ומרגיש האדם לחוץ מכל הצדדים עד שאין דרך לפנות ימין ושמאל, בין המצרים כפשוטו. אם זה בלימוד התורה או תפילה, כן מרגיש זאת במידה קשה או תאוה שמייחל הוא לשברה, ועוד ועוד לכל איש ומיצריו.

אך זאת ישים אל לבו, כי עתה בימים קדושים אלו הרי הקב"ה קרוב אלינו לשמוע שוועתנו, ובפרט הרוצה להמליך עליו ועל איבריו את הבורא, הקב"ה קרוב אליו לעזרו ולסייעו יותר מכל השנה. ועל כן החכם ישנס מתניו לנצל ימים אלו כראוי ולבוא להתקרבות עצומה לבורא העולם.

מימים אלו ניתן הכח לכל השנה

עוד זאת דרשו בגדולת הימים, שלא די גדלותם בעצמם אלא נותנים הם כח לכל השנה כולה, וכאשר דיבר בקדשו הרה"ק בעל האוהב ישראל מאפסא ע"ה (ד"ה למה), כי לא דבר ריק הוא שקוראים פרשת פינחס בימים אלו, אך בכוונה מכוונת עשו זאת חכמינו ז"ל ברוח קדשם. ויש לומר שאלו הכ"א ימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב הם המקור והשורש לכל מועדי השנה שגם הם בכללם כ"א יום. שבת, ראש חודש, שבעת ימי הפסח, חג השבועות, שני ימי ראש השנה, יום הכיפורים, שמונת ימי חג הסוכות, הרי הם כ"א. ועשרים ואחד ימי בין המצרים כנגדם, ומהם השורש והכח לימי המועדים.

ובזה יתכן לבאר את המקובל מהחזוה מלובלין ע"ה (הובאו הדברים בשער יששכר מאמר ימי המצרים אות יא), שג' שבתות בין המצרים כנגד ג' הרגלים. שכח ימים אלו משפיע כח וקדושה לשלוש הרגלים.

ביאר זאת המגיד ממעזריטש ע"ה, משל למה הדבר דומה לאדם הרוצה לפגוש את השר הנעלה, דרכו נחלקת ושונה בהתאם למקום הימצאו של השר. אם נמצא השר בביתו, או אז אימתו מוטלת על כולם, ולא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה מחמת השומרים הסובבים אותו, ואף אם יעלה בידו, צריך הוא להביא מנחה גדולה כמעלתו של השר.

אך לא כן כאשר השר אינו בארמונו ועובר הוא בשווקים וברחובות חוץ לפלטרין שלו, אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאזין שועת כל הקוראים בשמו. וכך הוא הנמשל, כי בזמן הזה נאמר על השכינה הקדושה (משלי כז ח) 'כי כצפור נודדת מקנה' וגו', לכן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם והוא עונה אליהם, וגם תשורה מועטת נחשבת בעיניו ומקבלה בסבר פנים יפות.

כָּל רִדְפֵיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים (איכה א, ג). דרשו חז"ל (איכ"ר א כט) אלו הם כ"א הימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב, שמחמת הדחק והצער שהיה בהם נקראים 'בין המצרים'.

בתורת החסידות רמזו על האור המסתתר בכל מקום, וכאשר ההסתר גדול יותר, אות הוא כי הקדושה הנמצאת שם רבה יותר. וכן הוא הדבר בימים אלו כדרשתו של המגיד מקוֹזְנִיץ ע"ה בשמו של המגיד ממעזריטש ע"ה שדרש (עבודת ישראל מסעי ד"ה אלה, אבות פ"ב מ"ד), כי ימים אלו מסוגלים מאוד להתקרבות לה', וביאר זאת בכתוב 'כל רודפיה', היינו כל הרודף י-ה, שרודף להמליך את הקב"ה במעשיו דיבוריו ומחשבותיו, כדרך שנאמר (הושע ו ג) 'ונדעה נרדפה לדעת את ה' -השיגוה בין המצרים', יכולים הם להשיג זאת בימים אלו.

מִילְתָא דְפְלִיאָה

מ"ב המסעות בכל יהודי במשך חייו

אַלְהָ מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו' עַל פִּי ה' (לג א-ב).
ידועים דברי אור שבעת הימים מרנא בעל שם טוב ע"ה כי מ"ב המסעות שעברו ישראל נמצאים בכל אחד מיום היוולדו עד שובו לארץ החיים העליונה. ובכל אלו עליו לדעת כי רק 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו' וכל העובר עליו הוא בהשגחה פרטית מאיתו יתברך שמו הטוב ומטיב לכל.

ולכן נכתב בתורה סדר המסעות בפרוטרוט וכלשון בעל דגל מחנה אפרים (ד"ה ויכתוב) משם זקינו הבעש"ט ע"ה: ובוודאי נכתבו המסעות בתורה להורות הדרך הישר לאיש הישראלי לידע הדרך אשר ילך בו כל ימי חייו ליסע ממסע למסע, וידוע שכל המסעות הם בחינת קדושים וטהורים וכו' ואם היו נוסעים ובאים למסעות הנ"ל ולא ישנו אותם במעשיהם, בוודאי היה מאיר להם כל מסע ומסע באור הגנוז בתוכם, ודי בזה למבין. עכ"ל"ק.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

לאחר שנחרב בית המקדש חסרים שתי כנפיים למלאכים שבפמליא של מעלה

'לעולם ועד'. את דבריו חידש האוהב ישראל בהקשר למה שמצא כתוב במדרש פליאה בזה הלשון: 'הלא אחיך רועים בשכם, הדא הוא דכתיב לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדושתך נקדיש ושבחך אלקינו מפינו לא ימוש לעולם ועד'. וביאורו עפ"י דברי חז"ל (עי' ב"ב עה:): 'עתידין צדיקים שיקראו קדוש' ומקשה הגמ' אם לכל הצדיקים יקראו קדוש איך יהיה שמו של הקב"ה לעתיד לבא, ומתרצת שהקב"ה יקרא 'קדוש לעולם ועד' [בגמרא שלפנינו לא הובא הקושיא והתירוץ שהביא האוהב ישראל וכנראה גירסא אחרת היתה לו, ובדברי יואל (קדושים) כתב בזה"ל: הגם שלא נמצא קושיא ותירוץ זה בגמ' מסתמא עיניו ראו כן באיזה מדרש או גירסא כזו היתה לו].

מעתה יתפרש המדרש פליאה על נכון, והוא מרומז בפסוק הנ"ל אותו אמר יעקב ליוסף בלכתו לאחיו אשר משם החלה הגלות 'הלא אחיך רועים בשכם', והוא רמז על כל בני אחי יוסף שיהיו בגלות לאחר שיחרב בית המקדש אז יחסרו שתי כנפיים מהשש שהם אותם שכנגד התיבות 'לעולם ועד' וממילא התיבות הנשארות הם 'ברוך שם כבוד מלכותו' שהם ר"ת 'בשכ"ם', ואמר המדרש שזהו הנאמר 'לדור ודור נגיד גדלך' - היינו בעולם הזה, אך 'לנצח נצחים קדושתך נקדיש' - לעתיד לבא נקרא 'קדוש' כפי שכעת הוא שמך יתברך, והוקשה למדרש קושיית הגמ' א"כ איך יקרא הקב"ה לעתיד לבא ותירץ שזהו הסיוס 'ושבחך אלקינו מפינו לא ימוש לעולם ועד' - היינו שלעתיד יקרא הקב"ה בשם 'קדוש לעולם ועד' כיון שאז ישובו שתי הכנפיים החסרות שהם כנגד שתי התיבות 'לעולם ועד' למקומן.

האריז"ל בפיוט 'בני היכלא' לסעודה שלישית 'צבו לחדא בהאי ועדא בגו עירין וכל גדפין', שמבקשין בזה על בנין ביהמ"ק שיבנה במהרה אז ישובו 'כל גדפין' - כל כנפי החיות שנתמעטו בחורבן הבית].

עפ"י זה נראה לבאר את הפסוק 'כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד' (צפניה ג ט), 'שכ"ם הוא ר"ת שם כבוד מלכותו' כיון שלעתיד לבא כבוד מלכות השי"ת הנעלמת בחשיכת הגלות יתגלה לעיני כל העמים כאשר ישובו הכנפיים החסרים שהם כנגד התיבות 'כבוד מלכותו'. [הפסוק בצפניה (ג ח) הוא 'לְכֹן חֲפוּ לִי נְאֻם ה' לְיוֹם קוֹמִי לְעֵד כִּי מִשְׁפָּטִי לְאַסֹּף גוֹיִם לְקַבְּצִי מִמְּלָכוֹת לְשַׁפֵּךְ עֲלֵיהֶם זַעֲמֵי כָל חֲרוֹן אַפִּי כִּי בְאַשׁ קִנְאֶתְךָ תִּתְאַכֵּל כָּל הָאָרֶץ' המדבר על הצפיה לגאולה, ובבאר משה (אזורוב - ויחי) כתב דבר פלא שפסוק זה הוא היחיד מכל פסוקי התנ"ך בו כתובים כל כ"ב אותיות התורה יחד עם אותיות מנצפ"ך ובא לרמז שהצפיה לישועה לשם התגלות מלכותו יתברך היא עיקרה ותכליתה של התורה כולה].

ובדרך דרוש 'גלה כבוד מלכותך' הוא בגימ' 'שופר', רמז על היום ההוא לעתיד לבוא בו יתקע בשופר גדול אז יופיע ויתגלה כבוד מלכותו עלינו וראו כל בשר בכבודו יתברך.

קביעה זו של הגדרת הכנפיים החסרים לא מוסכם הוא על כולם, האוהב ישראל (וישב) חולק על רבו רבי אלימלך מליז'ענסק וסבירא ליה שהכנפיים שחסרו בחורבן הבית הם דוקא אלו שכנגד התיבות 'לעולם ועד'. בדרך זו ביאר האוהב ישראל את הנאמר בתפילה בברכת קדושה ע"י השליח ציבור 'לדור ודור נגיד גדלך וכו' ושבחך אלקינו מפינו לא ימוש לעולם ועד', שמבקשים אנו שיתגדל שמו יתברך בשלימות אף בתיבות

אֲבִינוּ מִלְפָּנָיו. גְּלָה כְבוֹד מְלֻכוֹתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפֵעַ וְהַנְּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָל חַי. וְקָרַב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם. וְנַפְּוֹצוֹתֵינוּ כְּנֶס מִיִּרְפְּתֵי אָרֶץ. וְהִבְיָאנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרָנָה. וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. (תפילת מוסף).

בתפילת מוסף ביו"ט אנו מבקשים 'אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי, ויש להבין מדוע תיקנו לומר בדוקא הלשון 'גלה כבוד מלכותך' ולא כל נוסח אחר.

בגמ' חגיגה (יג, ב) מדובר על מספר הכנפיים של המלאכים הקרויים 'שרפים' העומדים מעל כסא הכבוד, והקשתה הגמרא: 'כתוב אחד (ישעיהו ו, ב) אומר יש ש פנפים יש פנפים לאחד, וכתוב אחד (יחזקאל א, ו) אומר וְאֶרְפָּעָה פָּנִים לְאַחַת וְאֶרְפָּע פְּנָפִים לְאַחַת לָהֶם, לא קשיא כאן בזמן שביהמ"ק קיים כאן בזמן שאין ביהמ"ק קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות, הי מינייהו אימעית אמר ר"ח אמר רב אותן שאומרות שירה בהן וכו' ורבנן אמרי אותן שמכסות בהן רגליהם וכו'". מדברי הגמרא אנו רואים שלאחר שנחרב בית המקדש חסרים שתי כנפיים למלאכים שבפמליא של מעלה.

אמרו על כך המקובלים ומקורו בזה"ק (עי' תיקו"ז יג ובח"ג רפב.). ששש הכנפיים הם כנגד שש תיבות של 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', ובזמן שנחרב הבית חסרו שתי הכנפיים שהם כנגד התיבות 'כבוד מלכותך', היות ובגלות מלכות השי"ת נסתרת מעיני כל חי. לפי זה אמר הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זלה"ה מובן מדוע אנו מבקשים בתפילת המועדים 'גלה כבוד מלכותך' שמייחלים אנו שיבנה בית המקדש במהרה ויתגלו שתי הכנפיים החסרים וישוב כבודו כבראשונה. [בדברי תורה (מונקאטש - מהדו"ב) ביאר עפ"יז את שתיקן

הקבלה בדיבור פיו - מועילה לשמור ההתלהבות

קבלה טובה משפיעה על האדם אור המקיף

וכבר נודע מה שכתב רבי חיים מוואלוז'ין ע"ה בספרו **נפש החיים** (שער א פ"ו הג"ה ב) שבשעה שאדם מישראל מקבל על עצמו לקיים מצוה הרי הוא מעורר רושם בעולמות העליונים, כמו שאמרו חז"ל (יומא לט). המקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, וככל שמרבה להמשיך קדושה עליונה על ידי כך הוא דבק בה' יתברך בעודו חי בעולם הזה, ואותו האור מקיף אותו ומקדש אותו ומסייע בידי לקיים את המצוה ולהוציאה אל הפועל, ואחרי שזוכה להשלים את המצוה מתחזק אותו האור להקיף אותו כאילו הוא שרוי בעליונים, ומתוך כך מתעורר בו רצון להוסיף ולקיים עוד מצוות ולהתגבר על היצר הרע.

יש לשמור הפה מדיבורים אסורים כדי שיהיה כח בדיבור לשמור ההתלהבות

אבל כדי שאכן תתן הקבלה בפיו כח לקיום המצוה, יש לשמור את פיו בקדושה כדי שיהיה כוח בדיבורו לסייע בידו, וכפי מה שישמור פיו בקדושה ולא יחל דברו' כך יזכה 'ככל היוצא מפיו יעשה', ותועיל לו הקבלה והתפילה בפיו שיתקיים כן, ואפילו אם ירד מההתעוררות הראשונה שהיתה לו בשעת הקבלה, מכל מקום תסייע לו הקבלה לקיים אותה 'ככל היוצא מפיו', וכלשון קדשו של **השפת אמת** (מטות תרל"ד ד"ה לא יחל, תרל"ט ד"ה במדרש): וזהו 'ככל היוצא מפיו', ולא כתוב 'כל היוצא מפיו', אפילו שכבר ירד מהתעוררות הראשונה שהיתה לו, כי באמת המעשה רחוק מאוד מהרצון והקבלה, רק שעל ידי הקבלה יכולים לדמות המעשה אל הקבלה. והנה חז"ל דרשו (ר"ה ו.) 'ועשית' אזהרה לבית דין שיעשוך. והפירוש הוא שעל ידי שקיבל על עצמו קבלה טובה אזי זוכה שמן השמים יסייעו בידו לכפות את יצרו שלא ימנע ממנו לקיים קבלתו. וזהו שאנו מקבלים על עצמנו שתי פעמים בכל יום עול מלכות שמים, ומן השמים מסייעים בידינו להוציא קבלתינו אל הפועל.

המחשבה כשמוציאה בפיו, שכן מחשבה שהאדם מוציאה בפיו יש לה יתרון כוח על פני מחשבה שאינה אלא בהרהור הלב.

והנה בגמרא אמרו (קידושין מט:): שהמקדש את האשה על מנת שהוא צדיק חוששים לקידושי שמא הרהר תשובה בליבו, וצריך להבין מדוע לא חוששים כך בכל פסולי עדות שמא הרהרו תשובה בליבם, ופירש **בלחם משנה** (אישות פ"ח ה"ה) שהמקדש אשה הרי אמר בפירוש שהוא צדיק גמור, ולכן יש לחשוש ביותר שמא הרהר תשובה בליבו, אבל פסולי עדות שלא אמרו מאומה אין לנו לחשוש שמא עשו תשובה. ויש להוסיף ביאור בדבריו שמחשבה שמוציא האדם בשפתו יש לה תוספת כוח על פני מחשבה גרידא, וכיון שאמר בפיו שהוא צדיק לכן יש יותר תוקף למחשבתו וחוששים לקידושי, ובזה יובן שפיר לשון הכתוב 'בפיך ובלבבך לעשותו', הקדים את הפה לפני הלב, כי מאחר שדיבר והוציא בפיו שהוא צדיק לכן יש לחשוש ביותר למחשבתו ולהרהור ליבו, אבל בלי הקדמת דיבור פיו אין לחשוש למה שהוא מהרהר בליבו.

הקבלה בפה מסייעת לקיים הדבר למעשה

וכל קבלה טובה ורצון טוב של האדם יש תועלת מרובה אם מוציא הדבר בפיו, כי פה האדם מקודש בקדושת כלי שרת, ומשום כך הקדימו הכתוב לפני 'ובלבבך', ועל ידי שמקבל על עצמו בדיבור ואמירה מקבל תוספת כוח לעמוד בקבלתו הטובה, וכמו שנרמז כאן בפסוק 'בפיך ובלבבך לעשותו', על ידי הקדמת הדיבור והמחשבה 'בפיך ובלבבך' זוכה להוציא הדברים אל הפועל 'לעשותו', כי מן המחשבה והדיבור נבראים מלאכים טובים המסייעים בידו להשלים מחשבתו ולהוציאה אל הפועל.

לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (ל, ג).

על כל אדם מוטל לעשות פעולות כדי לשמר עד כמה שניתן את ההתלהבות הראשונה שלא יבוא לבחינת 'מצות אנשים מלומדה' (ישעיה כט יג), שעל כך מתאונן הנביא 'ען כי ניגש העם הזה בפיו ובשפתו כבדוני ולבו רחוק ממני, ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה'. ועל כך בא ציווי התורה (דברים כג כד) 'מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת', ופירש **התפארת שלמה** (לשבועות ד"ה זכור) שמדרך העולם בשעת הנדר האדם נודר בחשק נמרץ ואחר כך מתקרר החשק, ולזה מעורר הכתוב 'ועשית כאשר נדרת', באותה ההתלהבות שהיתה בך בשעת הנדר, 'מוצא שפתיך תשמור' להעלות בזכרונוך בשעת העשיה את החשק והרצון שהיו לך בשעת הנדר. שעל ידי שהאדם מקבל על עצמו בלב שלם לעבוד את ה' יתברך, הקבלה עצמה נותנת בו את הכוח להוציאה אל הפועל ולקיים מה שקיבל על עצמו, כמו שכתב **בשפת אמת** (כי תצא תרל"ח ד"ה מוצא) על הכתוב 'מוצא שפתיך תשמור' שעל ידי כן 'ועשית כאשר נדרת', כי קבלת האדם עושה רושם לסייע בידו.

תוקף המחשבה כשמוציא אותה בדיבור

הכתוב אומר (דברים ל יד) 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו', ונרמזו בפסוק זה שלושת חלקי העבודה, מחשבה דיבור ומעשה, והם הכוללים את כל עבודת ה' מתחילה ועד סוף. וראשי תיבות של 'בפיך ובלבבך לעשותו' הם 'בו"ל', וכן ראש ואמצע וסיום התורה גם כן האותיות 'בול', כי התורה פותחת באות ב"ת של 'בראשית', ואמצע התורה באות וא"ו של 'גחון' (ויקרא יא מב), וסיום התורה באות למ"ד של 'ישראל'. כי באותיות אלו נרמזו יסוד כל התורה 'בפיך ובלבבך לעשותו' דהיינו 'דיבור מחשבה ומעשה'. אמנם צריך להבין מפני מה הקדים הכתוב את הפה לפני הלב, והרי הדרך היא שמחשבת הלב קודמת לדיבור הפה. אלא לפיכך הקדים הפה קודם ללב להדגיש כי עיקר מעלת

בני יששכר
שארית ישראל
תפארת שלמה
יסוד העבודה
מגן אברהם
דברי יחזקאל
פרי צדיק
צדקת הצדיק
חסד לאברהם

באר מים חיים
יושר דברי אמת
מנחם ציון
אוהב ישראל
מאור ושמש
זרע קודש
בת עין
אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
תולדות יעקב יוסף
נועם אלימלך
מגורת זהב החדש
מאור עינים
אור המאיר
עבודת ישראל
קדושת לוי
חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com